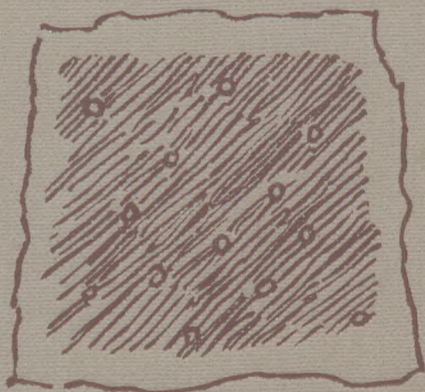
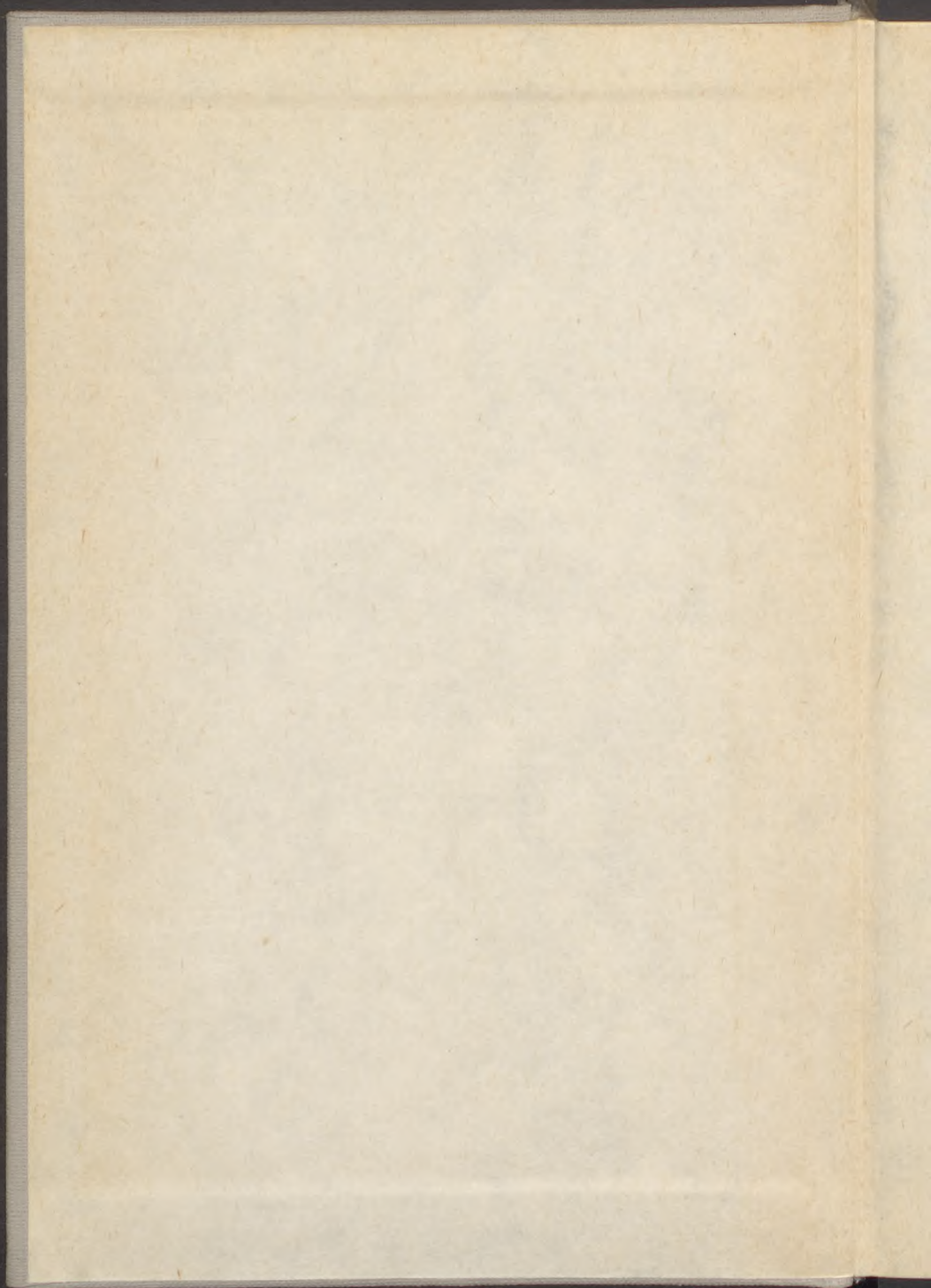
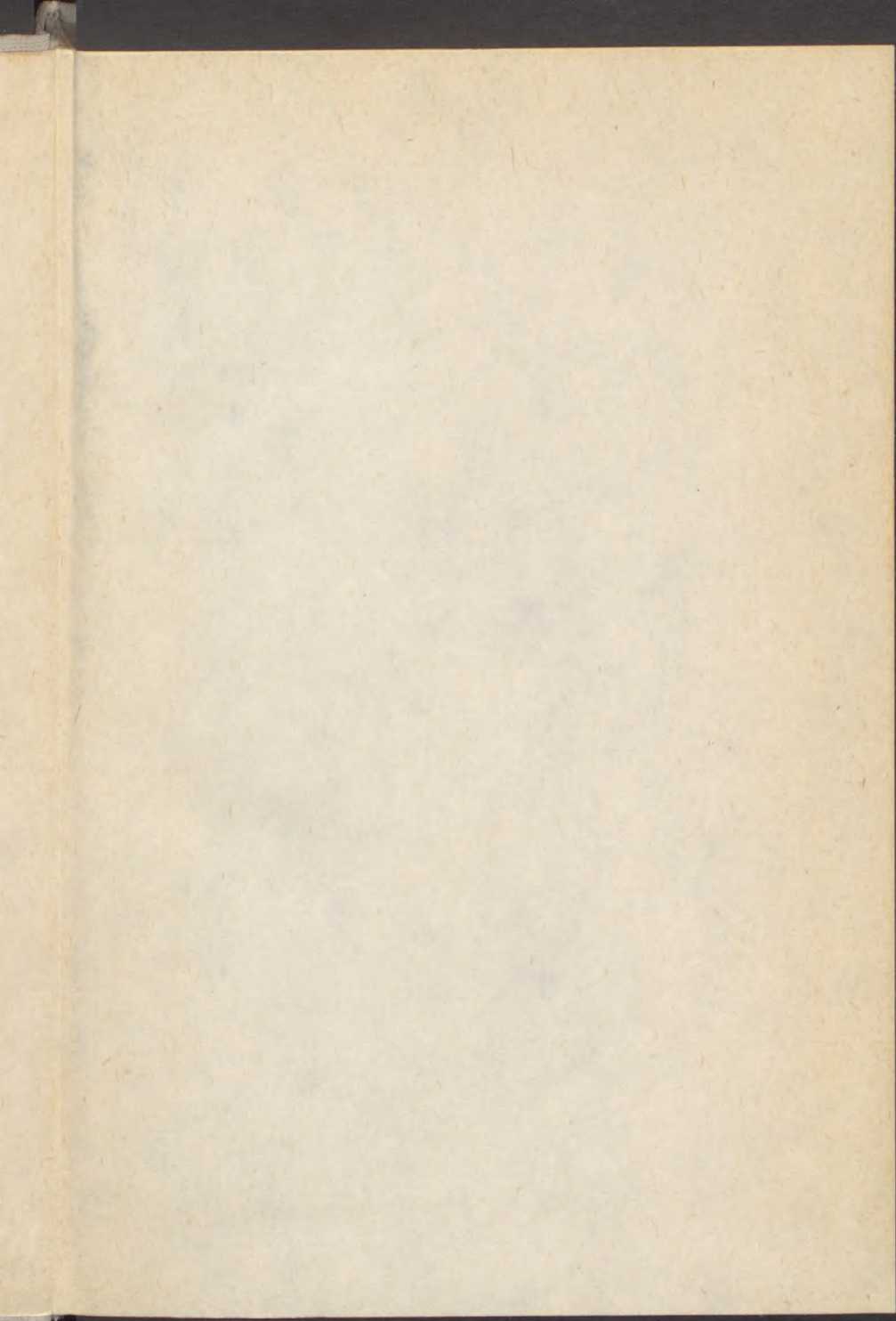

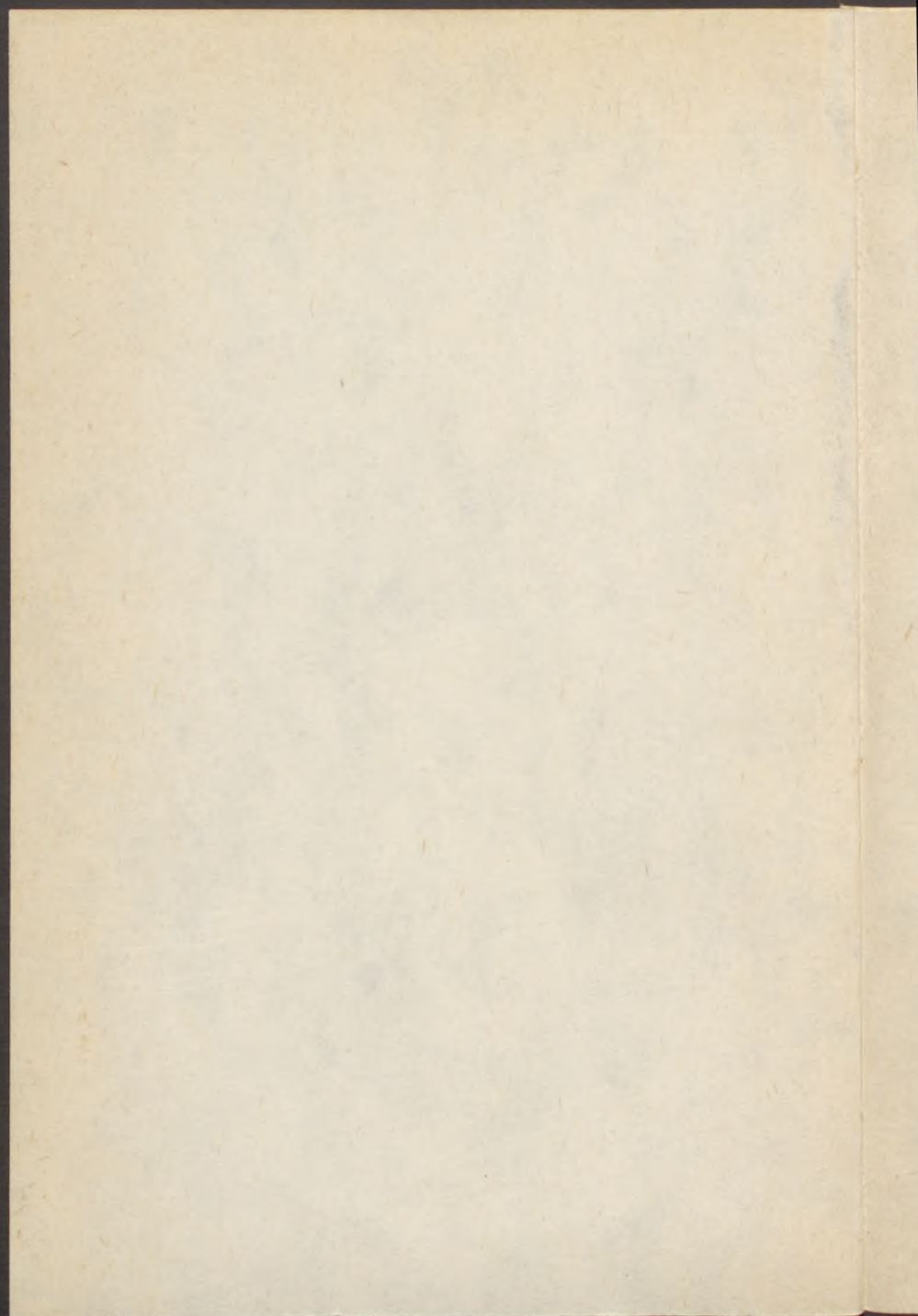
MB
127.716

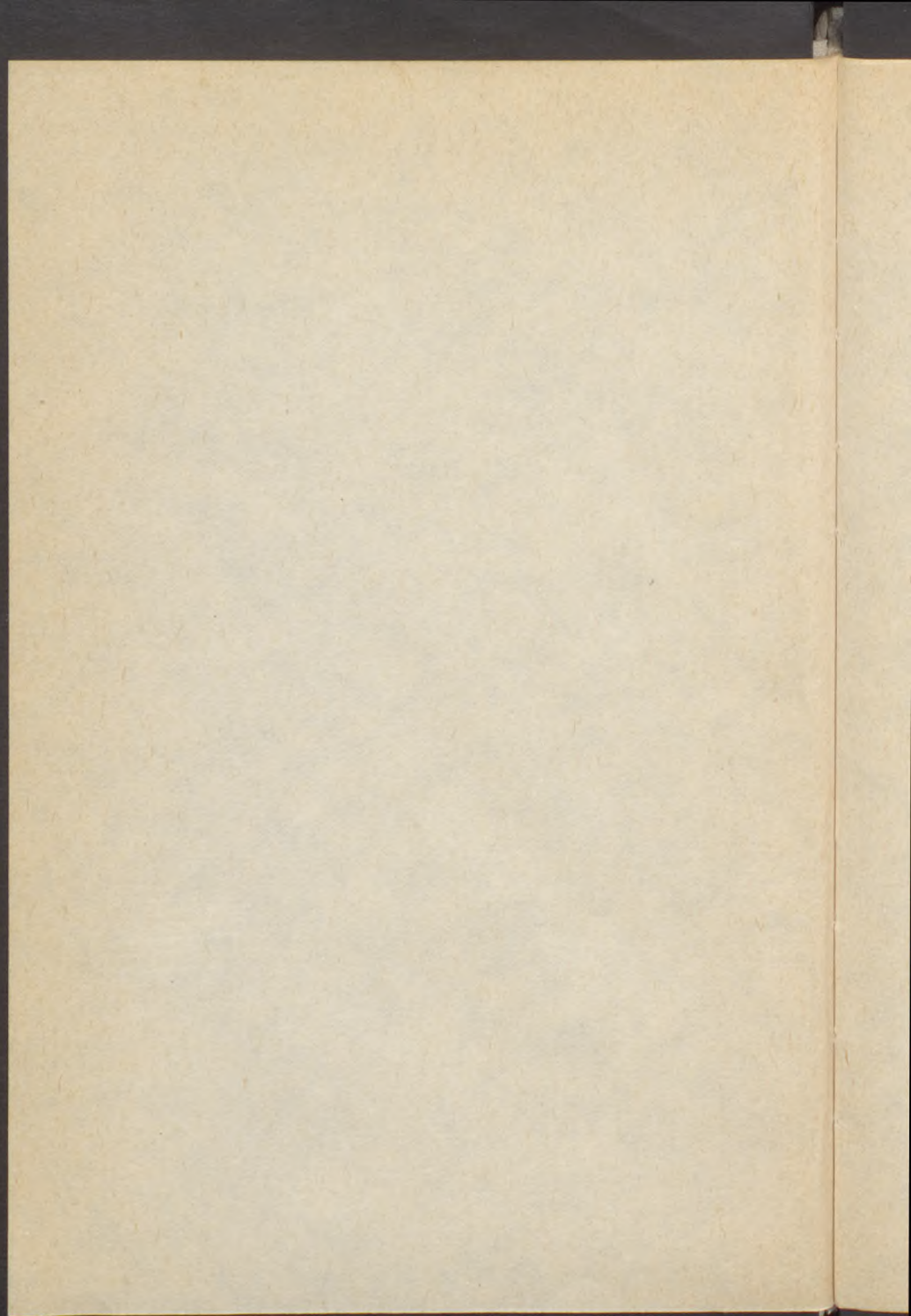

UTASSY JÓZSEF
Irdatlan ég alatt

UTASSY JÓZSEF

Irdatlan ég alatt

ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEK

1962–1986

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

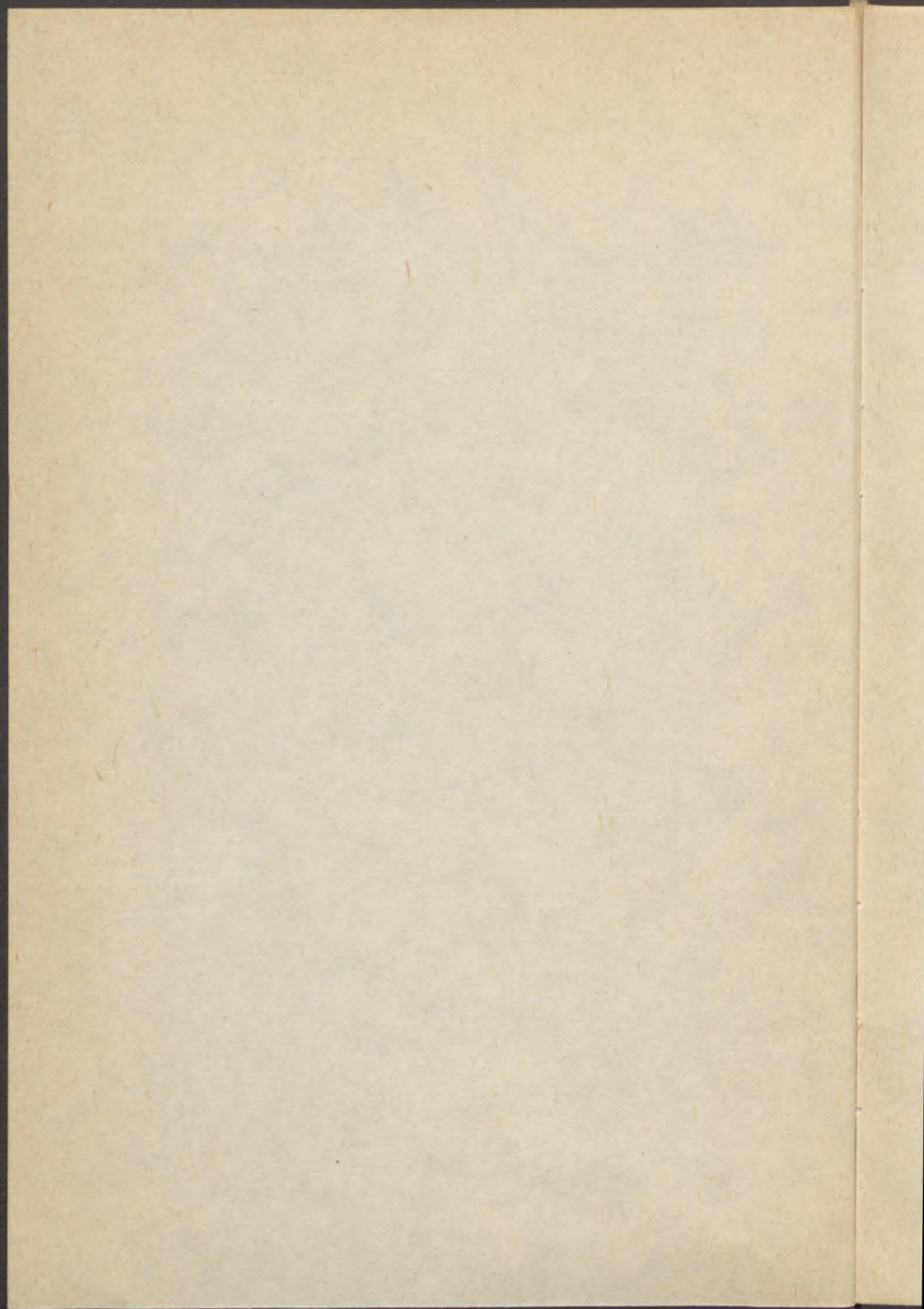
MB 127.716

1988

*Én vagyok az, aki nem jó,
fellegajtó nyitogató.
Nyitogatom a felleget, a felleget,
sírok alatta eleget,
ha te ha.*

Magyar népdal

Az ég alatt,
az irdatlan ég alatt,
egy férfi mered ki a földből,
magányosan egy férfi.

Meztelen, mint Jézus.
Nagy szeme lobbanékony.
Harminchárom éves.
Agyát öli a téboly,
agyát öli a téboly.

Vigyázzban áll, feszes vigyázzban.
Lábához béklyózták a földet.
Lépni nem tud, hallucinál csak:
„Nosza, öleld meg!” „Rajta, öld meg!”

Lábához béklyózták: a Földet.

Mondják, mikor az ózdi kórház
műtőjében Kiss Margit megszült:
barkát borzolt a szél, s az utcán
kizöldültek a vasporos fák.

– Hallod-e, Kiss Margit?!
Ki elől dugdosod a fiacskádat?
Vasárnap van,
gyere,
mutasd be a kis tököt a falunak,
hadd lássa mindenki!

– Jaj, barátném, barátném,
mennék én, rohannék,
vinném fölmutatni fiam
Bükkszenterzsébetnek,

de mit tegyek, mit csináljak:

a te pólyásod gyönyörű,
az enyém meg oly csúf,
s olyan beteg a kis szentem,
félek tőle én is:

csüngnek róla a hólyagok,

a pokol hólyagai,
kis kezéről,
csöpp fejről
csüngnek alá sárgán.

Ne hívj engem!
Nem mehetek.

Ne hívj,
ne is várj rám.

Ház épül téglából
kőből meg vályogból
ház épül nem kastély
egy szoba egy konyha

Kőműves napszámos
s ki tudja hány rokon
sűrűg segédkezik
épülne föl a ház

Épülne föl ha már
Európa romban
s rettegik a postást
hoz-e sas-behívót

Én meg az árnyékban
alszom vagy leskelek
hol anyám hol apám
csókolja meg arcom

De én nem emlékszem
de én nem emlékszem
senkire semmire
csak mesélik így volt

Futott, futott, futott.
Futott Kiss Bella végig a bércezen,
ki a faluból,
a szőlőhegy felé.

Zihált a melle,
már nagyon nehezen szedte a levegőt,
megállt hát egy kicsit pihenni
a dűlőút kökényese mellett.

Margit! Margitóóónk! – kiáltott a völgybe.
Anyánk szalajtott érted, hagyd abba az ásást,
gyere haza gyorsan,

siess, ahogy csak tudsz,
mert itt van, megjött,
megjött a fekete levél a frontról.

FEKETE TRÓN

Vonóit én a nagybőgő éjnek,
térdemen török rózsét a fényhez,
zenét gyújtok rád, piros zenét,
énekek énekét, tüzek tűzét,
rádlobbantom a muzsika-máglyát,
rezes csontjaid bandája előtt
recsejenek a karnagyi pálcák,
s legyen áldott a tűz piros hite,
ama nagy tábortűzé, mielőtt

egy abrak zabért Fritz Schischak lelőtt:

világíts, Papa, világítsd ki Te
a temetőt, a bakatemetőt,
mert ha egy öreg muzsik gyújt fáklyát,
elfújja Isten annak a lángját,

ha ő nem, elfújná a balti szél.
Sírról csak azok tudnak, kik ássák!
Magukat gyásszal megkoronázzák,
s lesznek egy halott helytartói és
fekete trónra ültetett árvák.

ISMERETLEN KATONA

Országok Sisakja!

Sisakok Izsákja,
regiment regrutám!

Sortüzekkel terelt,
hadak útjára vert,
csillagközi bakám!

Csipkebokorugróm,
remény romvitéze,
kit bronzzá vezényelt
egy örült Ábrahám!

Kiért sírhatok én,
kiálthatok, miként
bárányvér fű után!

Ha meg is testesülsz:
szellem vagy! Messze tűnsz.
Hetvenhét pecsétés
pokoli parancs vár!

Kulacs rum részege,
fagy szalmaözvegye,
didergő bakancspár!

Látomásos Ősöm:
káprázat havának,
havak tengerének
szalajtott katonám!

Sisakország fia:
patron pro patria,
csurompiros csatám!

Istenre esküszik,
s Pilátus piacán
harmincezüstködik
rongy bajtársad: Hazám!

Légy pogány, keresztény:
ott függsz a távcsöves
puskák célkeresztjén,
hajnalok hajnalán!

Bükkszenterzsébeti
senkim, Jézus Krisztus:

Apám, Édesapám!

AKIT A GYÁSZ FELÖLTÖZTET

Sírhat, akit a gyász
öltöztet föl, sírhat!

Ki zuborgatja szép
arca tengerszemét
özvegy Kiss Margitnak?

Katonaköpenygomb:
kétszázezer csillag!

Én nem tehetek arról,
s ő sem tehet róla,
ha elengedném kezét:

a Föld is elforogna
szép lassan alóla.

Lesek át a szomszédba,
ahol az udvaron,
a diófa alatt
hokedli fehérlik.

A hokedlin kék lavór van,
s a lavór fölé,
szembe velem,
egy szőke, göndör katona hajlik.

Mint a veszett kutyának,
olyan habos a szája.

Nézem.

Kijön a házból Keresztanyu,
ő is nézi.
Kijön Keresztapu,
ő is.

Előbújnak a gyerekek:
Bözsi és Bálint,
én meg szaladok anyámért,
hadd látná ezt ő is.

És körbecsodáljuk a katonát,
aki:
fogat mos.

---

vonulnak
vonulnak
vonulnak
vonulnak

katonák
vonulnak
végig a
falunkon

fáradtak
vesztesek
de azért
nótáznak

ragyog a
zenekar
cintányér
holdja zeng

és szalad
utánuk
a falu
bolondja

üvöltözi
győztünk
győzelem
győzelem

Katonák, leventék gyakorlatoznak a házunk melletti réten.
Vigyázz! Pihenj! Jobbra át! Balra át! – mennydörögnek
a vezényszavak. Tőlük mintegy harminc-negyven méternyire
van a szemétdombunk, ahonnét világgá kergetem a kender-
magos kakast, és egy erőteljes hej!-t kiáltva: magamra vonom
a szakasz figyelmét. Csak erre vártam! Hátat fordítok nekik,
kis kezemmel összefogom mellemen az inget, és leguggolok.

Mögöttem kuncogás járja át az alakulatot. Majd a mennydörgő gép, akinek fényes kard villámlik a kezében, így zárja le ezt a költeményt:

Katonák! Leventék!

Mi alighanem:

LE VAGYUNK SZARVA.

KIS FEHÉR KAKAS

Hogy ne emlékeznék a kis fehér kakasra!

A húslila hajnal
A hófehér szélcsend

A korgó konyha
A bordó fazék

A lángvörös kályha
A rárazott bolhák

A katonák!
A katonák!

A szikrázó virradat
A ragyogó rombuszok

A magas gátoszlop
A kis fehér kakas

A fölkelő nap!
A kukoríúúúúúú!

A ratatata
A szédelgő tollak

A piros gejzír
A szeplős hó

És a röhögő sisakok
És a röhögő sisakok

Ó, hogyne! Emlékszem a Hős Fehér Kakasra.

Pincénk a nyárikonyhából nyílik,
bejáratát teljesen eltorlaszolták vágott tűzifával,
mi meg – gyerekek, asszonyok – nyolcan-tizen kuksolunk
a sötétben, szerencsére a szellőző ad valamicske fényt.

Egyszercsak hallom, hogy anyám sikoltozik az udvaron:
segítség! – kiáltja. Egy katonával birkózik elszántan.
A suszterájából kibiceg a Mester úr, kiszaladnak az inasok is, körülveszik őket, de senki sem mer közbeavatkozni.

Én üvöltök, mint a fába szorult féreg, Keresztanyu
a dunna csücskét gyömöszöli a számba, hogy ne rínék.
Végre jön egy oficér, és kancsukával észrepüföli a merénylőt.

Anyám meg fölkel a földről, leveri a havat magáról,
karját széttárja, hogy ő ártatlan, és méltatlankodik:
hát ez a hála, az ember süt-főz nekik, és ez a hála.

Ágyút vontatnak a házunk elé,
egy iszonyatos, otromba ágyút.
A szomszédok körben már szedik le
az ablakokat, ajtókat: parancsra.

Hála az égnek, lövésre nem kerül sor.
Ott ólálkodom a csillagosok körül:
az egyik katona hirtelen a hónom alá nyúl,

és egy nagy lendülettel föltesz az ágyúra.
Gyí, paci, paripa! Belebámulok a csövébe is.

Nekem aztán mesélhettek már bármit!

Náni néném:

Kis Vadászom, madarászom,
hova cipeled azt a nagy ásót?!

Én:

Menek Oroszországba!

Náni néném:

Minek, kisfiam?!

Én:

Hogy kiássam apámat.

GYÁSZDOBOZ

Rég volt nagyon,
nem emlékeztek már,
hát újra elmesélem.

Ezerkilencszáznegyvenhárom márciusában
kaptunk egy dobozocskát,
a minszki hadikórházból küldte
anyámnak és nekem egy katonaorvos.

Volt ebben a kis fekete dobozban
egy lereszelt karikagyűrű,
negyedkiló kristálycukor,
ceruza,
radír,
borotva,
zsebóra,
néhány levél
és egy agyonmutogatott fénykép
anyámról és rólam.

Ülök
egy napraforgó arcú asszony balján,
fejemen leventesapka,
rajtam drapp pulóver,
H betű forma kantárral
egy rövidnadrág,
térddharisnya
és egy pingvinszínű cipőcske
típegéseimhez.

Bal hüvelyk- és mutatóujjammal
hatalmasat csípek combomba.

„Tisztelt Asszonyom!
Az Ön férje nem tűnt el a belorusz hómezőkön,
bajtársai egy hónapon keresztül húzták szánon
egész Minszk városáig.
Kezeim közt,
szemem láttára halt meg a hadikórházban.
Sajnos,
nem tudtam már segíteni.

Lőtt seb,
harmadfokú fagyás
és nagyméretű vérveszteség volt
halálának oka.
Fogadja őszinte részvéteimet!”

„Jaj,
drága feleségem,
te faluszépe asszony,
gyönyörű Kiss Margit!
És nekem édes egyetlenem,
te drága-drága,
aranyos kicsi fiam:
mit is mondtam én nektek
mielőtt bevonultam,
mit is mondtam én nektek akkor?!

– HA TUDNÁM,
HOGY NEM JÖVÖK HAZA TÖBBÉ,
ITT,
A HÁZUNK SARKÁN
LÖVETNÉM FŐBE MAGAMAT A CSENDŐRÖKKEL,
legalább tudnátok akkor,
hol fekszem én,
Utassy Vadász József,
Isten és az Ózdi Vasgyár segédmunkása,
legalább kijárhatnátok a temetőbe,
síromra virágot és gyertyát lobbantani...
És mondtam azt is,
jaj,
mondtam én,
ígértem én,
ígérgettem,

hogy ne féljeteK,
nem leszek én gyilkos,
nem lövök én agyon egyetlen katonát sem,
mert mindenkit hazavárnak innen,
mint ahogy engem is hazavár
az én futosó kicsi fiam,
hogy karomba szaladjon,
és én fölkapjam őt,
fölemeljem,
és magasba dobálva bemutassam őt
ennek a gyönyörű Napnak,
amely itt ragyog most is fejem fölött.

És én szénné feketedem lassan alatta.”

RAGYOGÁSBAN

Aj, hogy ragyog rajtam ez a
szikrás hőmező-ing!
Ilyen ragyogásban tűnt el
apám is, s most ő int

a Hadak Útjáról felém:
csillagág öt ujjá,
zubbonyát, a zörgő zöldet,
fújja a szél, fújja.

KIT KOLDUS HAZÁMNAK HÍVOK

Anyámnak hősi halott a párja,
méhe a szerelem hullaháza.

S hogy belefojtsák a szót a gyávák,
ajkát iszonyú csókra zárták.

Megszült hát engem: forradalmat.
De nekem minden bordám kardlap!

S anyám – kit koldus hazámnak hívok –
mert a megváltó krajcár hiányzik:

kiül a gazdag világ sarkára,
s homlokán sorsom harmonikázik.

Szoknyát küldtél s egy doboz kockasajtot:
fényes fájdalmamat feledjem el.
Apám tagadjam meg?!? Te Rongy Akarnok!!
Ringó Magyarország! Szégyentelen.

És ha Papa széttépi a behívót?
Sőt: nemet mond, kiáltó nagy nemet?!
Kopóidat, csendőreid uszítod:
lőjék agyon, akár egy korcs ebet.

Hát mellemre ne tűzd a gyásznak érmét!
Viseld jelvényeidet magadon!
A többit elragyogja majd a térkép:
s a Don, a Don, a Don, a Don, a Don.

SIRATÓ

A hugomnak hosszú, szőke haja volna.
Míg fésülködne, én a tükröt tartanám,
s incselkednék vele: csúnya vagy, nem tetszel,
barátnőid szebbek... – Hadd haragudna rám!

A taknyosan is szép, csöpp csintalan öcsémnek
csúzlít csinálnék, s ha csörrenne az ablak:
magamra vállalnám a kis mesterlövésznek
találataiért kijáró jutalmat.

Vasárnap délelőtt – nehogy még rajtakapjon! –
valami kedveset füllentenénk anyámnak,
s elcsalnánk a Papát: meséljen újra arról,
hogy menekült meg Ő, s hogy pusztult el a Század.

BÜKKSZENTERZSÉBET

Ujjongó hegyek közt,
sóhajtásnyi völgyben
élt egyszer egy falú.

Benne gömbölyödtem
fényre, napvilágra.

Ő hát szülőföldem!

DIÓFA

Ünnep van, szerszám-
szentséges ünnep!
Apám a kertben
diófát ültet.

Róhatja körös-
körül a róka:
nem szédül le a
Fiastyúk róla.

De ha én törzsét,
ágait rázom,
sírás szakad rám,
meg diózápor.

KORA TAVASZ

Föllázad a víz éjszaka
csörömpöl a tél ablaka
inal a hó s hajnalba már
zöld aknára lép a madár

Kilőtt harckocsik a sziklák
napsugár-sorozat ropog
emelt fővel és meztláb
szeretőmhöz gyalogolok

HURRÁ

Szaladj, ha akarod látni, fuss!
Kitört a fák forradalma!
Szaval a száműzött Március!
Jégkirályt lincsel a Tarna!

Március! Március! Március!
Lángok a barackfaágon!
Láng, lobogó lila láng! Fiúk,
dobjuk rá a nagykabátom!

Március, gyönyörű Március!
Szeretlek százezer éve!
Ki merne utadba állni?! Fuss!
Március, szerelmem: érz be!

MÁRCIUSRA

Lomhul a hó. Márciusra
buborékokat fú a föld:
kupolát a tücsöklukra,
kupolát a tücsöklukra.

Gyujtózsinór minden gyökér:
rügy robban, reped a göröngy,
s fakad a fű, szakad a fény,
fakad a fű, szakad a fény.

FESLŐ FÁK EREJÉRE

Tüzek szállodái már a kertek,
ragyogás ráz eget, földet, folyót.
Kikeleti ágablakok nyílnak,
piros rügyek, becsavart lobogók.

Én, amíg a remény ága renget,
tüzek tüze, márciusi gyermek,
a feslő fák erejére mondom:
győzni kell a gyöngyös gyökereknek!

MICSODA ÉVSZAK

Zöldül az árok
porzik az út
harsog a topolyafa
szól a kakukk

Füstliliom nyit
pernye havaz
pattog aranylik
hamvad a gaz

Távvezetékek
húrjait egy
csöpp siheder szél
pengeti meg

Habzik a fürtös
orgonalomb
fényzuhogásban
túr a vakond

Vedlik a vén puli
dolga csupán
nézni a gyapjas
felleg után

Héja kereng fönn
percek alatt
megrohamozza a
fecskecsapat

Elnyeled őket
fényteli ég
összenevetnek a
szóke csibék

Micsoda évszak
még a magas
drótkerítésen is
úr a kakas

Sárgarigófütty
cinke-öröm
pók-szerелеm a
függönyökön

Dália jázmin
petrezselyem
illata hál a
kedvesemen

Élni szeretnék
Élni Igen
Emberül élni
végre hiszen

azt se tudom hogy
(élve talán?)
hova temették
édesapám

kit nem a rák, nem:
FEGYVER ÖLT MEG
árva maradtam
s anyám özvegy

És belereszket
majdnem elájul
ha a suhanc szél
blúza alá nyúl

BÉKE

Íme, a vadkapor
radarernyőt bontott!
Szelek mozgósítják
fönt a horizontot.

A kerti úton
ragyog a csiganyom.
Perzsel, betűz a nap
egy átlótt sisakon.

Ebével a hídon
egy lurkó átszalad.
Karján gyászszalag van.
Gyászszalag. Gyászszalag.

ORSZÁGOS VIGYÁZZBAN

Aznap, amikor országos vigyázzt vezényeltek,
a mi osztályunk is mintha karót nyelt volna.
Épp földrajz óra van, a táblán színes krétarajz
a fölkoncolt Földről. Először látunk a magmáig.

Szmigura tanár úr feje fölé glóriát kereng
három legyecske, de csak a szemét veti föl rájuk,
mint egy szent. A viláért se hessenéné el őket.

És akkor a Hőscincér őrs kulturosa elhaloványul.
Nagyot szellent, hosszan serpentinezgeti szegényke.

Mintha elgurult volna a földgömb! Mindenki a pad alatt.

IDILL, 1951

Kötöm piros nyakkendőmet,
éppen ünnepségre mennék,
mikor rámförmed a suszter:

„Föl kéne rá akasztani!
Dísznek meg Rákosit melléd.”

POFON

Mert Emmát mellbe csípi,
leken Bivaly tanár úr
két akkora pofont, hogy
ötszirmú rózsaláng gyúl
helyén, s a pöttöm ember
nekiesik a padnak.

Csönd lesz. Moccanni sem mer
az osztály. Csak az ablak
párkányán ottfelejtett,
félszemnyi kockacukron
tülekedő darázsraj
zavarja meg a csendet.

Most egy paradicsommal
púposra megrakott,
kofás szekér nyomában
kullog, s mint a nagyok,
hátra csapja kezét és
szentséggel szerfölött.

Így jön haza haragvón,
s lábujjai között
fel-felpipál a por, míg
azon tűnődik el:

Bivaly tanár urat hol,
mikor, hogyan s mivel
kólintsa főbe, s aztán
beérje ennyivel,
vagy nyúzza meg s a bőrét
kitömje sebtiben?!

Villog a sok villanydrót.
Ablak ragyog. Tető
tündöklök és fölötte
rezseg a levegő.

Nagy éjszaka van, telehold.
Alatta járnak a párok.
Hogy édesebb legyen csókjuk:
nekik én harmonikázok,
nekik én harmonikázok.

Nyílnak az ablakok sorra.
Most illik ám hallgatózni!
Dícsérik is muzsikámat:
„Szépen húzod, Vadász Józsi,
szépen húzod, Vadász Józsi!”

TERMÉKENY ÉJ

Virágporos szél jár a kertben.
Szeretkezik vele a mák.
Szirom-szoknyája földre lebben,
s magát megadva, önfeledten

hajlongja át az éjszakát.

DIRIDON

Hangya bizsergeti, oly parázna:
diridon-dondiri-diridon!
Ím, darazsat fog éjszakára,
zúgdos a kandzsi tök virága,
cinkosa ciklámen, liliom.

Nőktől karcsú az alkonyat ma:
diridon-dondiri-diridon!

Kis ugrabugra mellük labda,
sétás, estike combjuk csapda,
liliomcsapda, tűzliliom.

Dondiri-diridon-dondiri:
ki-ki a párját hogy viszi!
Diridon-dondiri-diridon:
szív dobog át a fahídon.

HÓFEHÉRKE

Tudom is én már, ki volt, ki nem volt!
Mintha mesében, minden úgy történt.
Még szoknyája is hol volt, hol nem volt.
Ragyogtuk egymást: virág, verőfény.

Csemete férfi voltam még, diák.
De már a csókja szárba szökkenett,
ha elkapott a kikeleti vágy.

Gyere világgá – sírta –, szöktess meg!
Mondom, mese volt. Pedig megtörtént.

Később jöttek is érte a törpék.

A SÁNTA SUSZTER

Részeg a sánta suszter, részeg.
Jön, leveri a fecskefészket:
ének hull, toll havaz.

Nagy vasvillával hadonászok,
dühömben fényeset kiáltok:
Te Hülye Kaptafasz!

Élve temetted el cicámat,
egerek álma: emberállat,
patkányok doktora!

Hazajön egyszer Papa és véged,
mert Ő szereti a füstikéket. –
Röhög a mostoha.

SEREG LIBA ÉLÉN

Ez a kisfiú, aki itt koncsorog ebben a költeményben,
jókedvű rigók cimborája, fülíg maszatosan is vezér.
Egy sereg liba élén jön most a dülőúton, mezítláb,
klottgatyában, fején zöld kalap, vállán kenderostor.

A Kékes kilátója fölött piros pont már a Nap, fordított
mennyei fölkiáltójel, mert gyönyörű arany mondat az ég.
Szekerek hordják haza a homályt a határból, este lesz.

Ahol egész nap pacsirtaszárnyak verték a kék levegőget,
az ének átforrósodott helyén ott ülnek már a csillagok.

Akkora félhold süt le a mezőre, mint egy kaszasuhintás.

KENDERÁZTATÓ

Néhai menyecske: cukornádszál
ahogy a vízből partra röppen.
Hajlong, nem leli ám a ruháját!
Melle növekvőn majd lecsöppen.

Jaj, mi meg hattyúpásztorok, hárman
tülekedünk egy fűz ablakában.
Egymás hátán a Nap, a Hold és Én!
Kukucskálunk a levelek résén.

VIHAR ELŐTT A RÉTEN

Lenyúlt egy villám a földre,
karjába kapta a csöndet.

Szemet húnyt az ég, de látták
s beleremegtek a nyárfák.

Körben, a dombokon túl,
hét harang bronza kondul.

Sűrög a szél s a boglya
laza fonatú kontya

kibomlik lobogva-égve,
s szálanként szédül az égbe.

Tépik a lovak a hámot.
Mennydörgés. Kalap kóvályog.

Reccsen a karja egy gallynak,
s ráfeketednek a varjak.

Fűz alá futnak a lányok,
szoknyájuk suhog a szélben,

s a dombok hajlatából
utánuk ered a zápor.

HEGYI LEGELŐN

Szélcsend van. Rekkenő meleg.
Térdemen hangya őgyeleg.

Hallani, liheg a legelő.
Lapu leng. Sodorintja a hő.

Feketedik, süti a föld,
pöfeteg-hangszóró üvölt:

megérjük, a bolondgomba
kalapos nőt visz a Holdba.

Csöppenj rám, te tündöklő ég!
Megtébolyít ez a hőség.

Ezüstfenyő csalt le a tóba
– félrebeszélsz, törpe boróka?

Szarkaláb szédeleg hozzám:
– adj vizet, adj, nem bírom már!

Lilán kér. Megszánom, s végül
ráhugyozok. Belekékül.

Micsoda lobogó nyár van,
rezseg a levegő, szárnyal!

S búzlik a csülök. A fosott
friss trágya ragyog és bozsog.

Vizenyős, kidülledt szemek
sarkában zöldarany legyek

lepik a tűnődő csipát:
– gyönyörködj, klottgatyás diák!

Vasárnap van vagy csütörtök?!

Rám öklendeznek az ökrök.

Szomorú vagyok és komor.
Én útalom gyerekkorom!

Bógnak a tehenek, tinók.
Bivalyok bömbölnek, bikák!

Kalimpál, félre ver szívem:
kolompol benne a világ!

Sárgaláz: kikerics fetreng.
Lökösök! Hangrobaj. A hegy reng.

Ég a szamártövis! majd ordít,
s megőrülnek a pipacsok mind.

Én meg belebolondulok
egy lányalakú felhőbe!

S megszökünk.
Meg innen!
Még ma.

VEZÉRÖKÖR

Lantom hiába nőtt homlokodra:
te is csak bőgni tudsz, mint a csorda!

REZEDA-ÁLOM

Zsong a libapást, zsong,
kék harangvirág bong,
piros szitakötőt fogtam:
megvagy, Ifjúságom!

Jaj, rezedá-álom,
remegtet halálom,
lány és tízéves az Isten,
ujjait számlálom:

Merkur, Vénusz, Föld, Mars,
Jupiter, Szaturnusz,
Uránusz, Neptunusz, Plútó,
s tizedik a Nap: fuss!

No madárijesztő,
vigyen el a kórság,
ide azzal a kabáttal,
s irány a mennyország!

Magasan repülnek,
nyílhegyek a fecskék,
csillagokra aggatják föl
a függönyös estét.

NYÁRUTÓ

Hát csudaszép ez a nyár: csupa fény, csupa árny, csupa ritmus!
Berkenyebokrok alól
sárgarigózene szól.

Hangos a völgy, tele van még szilvaszedőkkel a hegyhát.
Fülledt lombok alatt
zsendül az őszibarack.

Őszül a zöld fűszál, libanyáj pepitázza a tarlót.
Vedlik az ostorom is,
száll sihederkorom is.

Meg-megroggyan a zsák, hazagondol már a malomból.
Szérűn tyúkjaival
szunnyad a szalmakazal.

Csönd van. Fényes csönd. Gyönyörű harkály veri mellem.
Hej, görögök, latinok!
Kopp, kipikopp, kipikopp.

SZÜRET UTÁN

Pihen a prés.
Mustszag bódít.
Zenél a csönd,
hallgatom.

Szőlőszem és
részeg darázs
hempereg az
udvaron.

IRIGYKEDŐ

Egy kis tücsök
tanyát ütött
szobámban,
s dalába bújt előlem,
hogy ne lássam.

ŐSZIDŐ

El-elnézem,
ahogy nesztelenül
ez az öreg fa
lemeztelenül.

Törzse nyarat akar még,
de már telet kavarnak,
és hullnak rá a nagy fekete rongyok:
ejtőznek az óriás varjak.

Kár
már
mindenért,
kár,
kár.

Száll a levélhullaillat.

És holdimádó kutyák ugatnak.

A hegyeket
hatalmas telehold hizlalja,
nekilódul
az éjféli násznép az útnak,
brummog a bögő,
jajonganak a hegedűk,
viszi menyasszonyát a vőlegény ragyogva,

viszi,
ölbe kapja,
tűzön is átröpíti,
baglyok
riognak ránk a templomtoronyból:

cimboráim
apjuk kezét szorongatják,
csak én,
én lődörgök
a hérész mögött árván,
kis öklöm
pirosra dörzsöli nagy szemem,
mert nekem nincs kihez bújnom e világban,
nincs kihez röpülnöm,
nincs kire ragyogjak,
meqleng a nagyharang égbolt is fölöttem,
fölriasztom hát
a templomban a csöndet:

Isten,
Isten,
ha vagy:
dögölj meg,
dögölj meg!

Ropog a hó talpam alatt,
megyek iskolába reggel.
Fát viszek a hónom alatt,
két hasáb fát minden reggel,

mert a tanítónőnk megver.

Azt papolja nekünk folyvást:
gyerekek, szegény az ország,
segítenünk kell a bajban.
Mondom: biztos kirabolták!

Pszt! Csak halkan. Nagyon halkan.

JÉGVIRÁG

Égi szeszt iszom én
szilvafa alakú pohárból!
Kint-bent komisz a tél:
hold lobog, tehéntrágya lángol.

Jégvirág, jégvirág,
ne szépítsd nekem a világot,
úgyis rád lehelek,
s ha belepusztulsz is: kilátok!

Felhőt morzsol a fagy,
december mennyei darát szór:
éhes kismalacunk
kitör a rozoga karámból.

FAGY

Jég tündököl.
Hó szikrázik.
Hallgatom:

egy kis veréb
kopogat az
ablakon.

1951

Itt ül a suszterájban.
Egy barna tölgyfalócán
sültkrumplit sózogat. Kint
nagypelyhű csillaghó száll.

Csizmák fényébe bámul.
Hallgatja, mit beszélnek
a pipával parázsló
parasztok: – „Nem, nem élet,

nem élet ez. Sanyargás!”
Szívük üres. Üres, mint
fejük fölött a padlás.

Itt ül a suszterájban.
Gyermek. Nincs szava. Hallgat.
Mit is tehetne mást még?!
Csináljon forradalmat?

Csak ül a suszterájban,
s egy barna tölgyfalócán
sültkrumplit sózogat. Kint
nagypanyhú csillaghó száll,

szél fúj, sötétedik, és
a hófüggöny mögül már
dereng a drótkerítés.

GUNARAM JAJGASS

Röppenj föl, fehér
gunaram, jajgass!
Magasra szállj,
te csillagtalpas!

Nézd: kipofozva
városok, falvak.
Szállj, gitárnyakú
gunaram, jajgass!

Vasvillánk, sarlónk
mind sikolyéles,
menekülj innen:
itt piros tél lesz!

Kereket old az
ördögszekér is,
anyám csomagol,
elmegek én is.

...!

Őszt pillantó szőlőszemek.
Fél a levél: postás szelek
hordják szét az idézést.

Járőr felhők hangoskodnak.
Tele a kert véresre vert
paradicsommal, virággal.

Rózsafák, kötelek, karók.
Trombita-tulipán-roncsok.
Petúnia-tárogatók.

S dér-zápolyák, zúzmara-horthyk, ...!
Micsoda forradalom, hit,
micsoda március volt itt!

Örökzöld fenyő! én megöllelek.
Egy perc, s a gesztenyék, diók
szemhéjai mind fölrepednek.

EL

Fellegek, vadludak,
tollhullató nyárvég.
Mintás a föld: csupa
vándormadár-árnyék.

Kifosztva szívéig,
a nyár délre jajgat.
Őszt pillant a levél,
megdermed a harmat.

Hóna alatt ív leng,
kilincsel a jövő,
a hívatlan vendég,
a múltból üldöző.

Égre írom föl a
fájdalmak nagy Ó-ját,
s íme, láthatóvá
kerengik a gólyák.

Horizont-körhintán
száll a világ, forog;
fecskék, fecskék, fecskék:
szabad elektronok!

ELSŐ ÉV

Örökíts meg, Történelem!
Állok falum fölött.
Kezemben kis rög énekel:
pacsirtabarna rög.

Keleti szél fúj. Reng a rozs.
Lüktet kezem kalitka-ökle.
Ne sírj, mert gazdád megtapos:
rög, te pacsirta-barna rög, te!

Fejem fölött, az égi freskón,
átlényegül a nap: tüzes trón.
Elsőnek én harapok Györgybe.

S mert húsa szén, fekete-forró,
pörgök, mint őrült napraforgó,
s az égbe váglak: rög, te rög, te!

IRÁNY: PÉTERVÁSÁRA!

Úgy indul ez a költemény, hogy
kerékpárom nyergébe pattanok,
s usgyí,
ki a falumból,

irány Pétervására,
ahol kéttornyú már a templom.

De nem az oltár elé
suhanok térdepelni,
az én Istenem a Kakas vendéglőben
trónol:

konyakos kupicák közt
kong értem krinolinja.

Dícsértessél hát mindörökké
huszadik évem pincér Marikája,
mert visszeres lesz majd a lábad,
s hol lesz az én darázs tekintetem

hervatag melledről,
bedagadt bokádról!

A PÉTERVÁSÁRI URAK

A pétervásári urak,
bizony mondom, nagy legények!
Övék a Járási Tanács.
S eme dicsőítő ének.

A pétervásári urak
dölyfősek ám és kevélyek!

Nagymessziről úgy tűnik föl,
mintha elvtársak lennének.
De megcsap az úrszag menten,
ahogy közelükbe értek!

A pétervásári urak
már nem tavalyi cselédek!

Elfeledtek gyorsan mindent,
de leghamarább a népet.
Uralkodnak: nem vezetnek!
Jelszó: éljen az önérdék!

A pétervásári urak
nem vegyülnek el közéték.

Úgy hozta aztán az idő:
– hála a nagy magas égnek! –
megszüntették a tanácsot.
Ám az ének nem ér véget,
mert az urak elszegődtek
csinovnyiknak a megyéhez.

CIGÁNY KIKELET

Lina, Szabina, Nánika
combja fekete tátika.

De nálam ám a kék bibe!
Lengünk. Lilán a semmibe.

VILLÁMFÉNYBEN

Bükkszenterzsébet. Nyár van.
Kék dongó zöng szobámban.

Nézem hosszan a kertet.
Lomb lobog. Levél herseg.

Az ég tintája mérgül:
vihar, zivatar készül.

Pulyka, liba, kacsa, tyúk
a mezőről hazafut.

Úton asszony néz hátra.
Villámfényben a Mátra.

Táncba szél visz levelet.
Mennydörög. És megered.

ITT

zubog a zaj, sűrög a láрмаörvény,
korom kering, virít a szikrarózsa,
önérdekem dirib-darabra tört szét,
sok-sok tenyérre, húsvér csillagokra.

Itt

liheg a mell, füst fojt, láng leng, huzat van,
hasogat, fáj, sorra kihull a fog,
unalmában a lustaszép higanyszál
nyolcvan fokig nyújtózkodik s ragyog.

Itt

sóvirág nyit! Szódavizet vedelnek,
lángost, szalonnát, hagymát, retket esznek,
s a fellegrázó drágalátos Istent
nagy vasfogókkal megfenyegetik, mert

itt

azt hiszik még, övé a felelősség,
ha bőrükön hólyagot húz a hőség,
ha föl kacag a nagy kirakatablak,
mert bérüknél még fejfel magasabbak

itt

az árák, s a kis nyugdíjból sóra,
kenyérre telik. S egy szép koporsóra!
Asszonyuk meg könnyeit nyelve hallgat,
mert fáradtan befordulnak a falnak.

Hej,
forradalmak,
forradalmak!

ZÖLD LÁZ

Arra, hol a Tarna ered,
szállnak pillangó levelek
pirosan, sárgán.

Bokor füttyöget. Zöld lázban
remegek a rezedásban:
szeress, Devlász Lány!

Duruzsollak, darázsollak.
Kereshet már anyád: hol vagy,
bronzkori drágám?!

Kék szoknyádat ágra veted,
harangozzanak a szelek
litániát ránk.

Hálám ha van, szürke hála:
hajad ősze széna szála,
míg a világ áll!

AZOK A JEGENYÉK

E táj surrogó szökőkútjai szomorúfűzfák.
Dombjain dundi csecsemőfelhők sírnak.
Csodájára nem jár senki, csak én.

E táj hol-léte nem ismeretlen.
Ott van mindenütt.

Közepén köhécsel kérdőjel nagyapám.
Megmeszesedve a válaszáért.
Majd eltemetem!

E táj fatornyos templomában
én fényes törömmel szíven döftem az Istent.
Itt már csak ebédre harangoznak!

Hát gyere, feküdj mellém a fűbe,
s ha idefüttentem ennek az égnek
csontnál fehérebb
galambját,
majd ne hussogasd el,
s ne is csodálkozz rajtam!

Hangulataim hegyvonulatát hatalmas hó födi.
De hallgasd meg, hogy micsoda erő
döngeti bordám!

E tájon tetszhalott tűzhányók élnek.
Éjszaka piroslik minden domb itt.

Sose felejttem: virradt, amikor
pontosan eddig az írott köig
kísértek el a jegenyék.

ENGEDJE MEG, HOGY BEMUTASSAM!

Íme, ez a szobám.
Különbejáratú
s keskeny, mint a kedvem.
De úgy nézzen körül:
itt a világ lakik!
Sajnos, albérletben.

Az a rés ott: ablak.
Udvarba les. Rácsos.
De szép csillagot vet
szeme majd, ha rásóz
öklösödő dühöm,
de szép csillagot vet!

Szekrény. Ódivatú
diófa-dokumentum:
„maraggyon itt a szű
naccsága hazamentem”

De újra itt hasal mind
egymás hegyén-hátán:
trikó, svájci, vasalt ing,
újság, könyv, gitár, sál,
bokafix, pizsama...

Tudom, mire gondol.
Én nem megyek haza!

Ez itt az asztalom.
Politúros. Kerek.
Vizeskancsót tükröz,
s félkiló kenyeret.

Az a piros vekker
siet vagy száz évet!
Ebben a szobában
csöpp kagylóhamutál
méri a gyöngy időt:
pontos költeménynek.

Két szék. Nyűtt bársonyú.
Foglaljon már helyet!
Ha kér vizet, öntök.
Ha kenyér kell, szelek.

SZERELEMHAJNAL

Te fölkelő-nap-arcú!
Hajadba hálni jár az éj.

Te tavirózsa-kedvű!
Szép vagy. Beúszom érted.

Csurog a fény majd rólam!
Körülcsoboglak: nyílj ki.

Virradó Szerelmem!

Fejemet lehajtom:
koronázz meg engem.

VIKTÓRIA

engem veled
téged velem
kitüntetett a szerelem
kitüntetett a szerelem

bimm-bamm bimm-balabamm bimm-bamm
bimm-bamm bimm-balabamm bimm-bamm

ezen a hosszú betűvert soron te lépdelsz
ezen pedig – mindig mellédszegődve – én

bimm-bamm bimm-balabamm: piros!
bimm-bamm bimm-balabamm: hogy zúg!

leng! bong! jaj csupa hang!
virágvasárnapi harang
a szoknyád.

IMÁDLAK

A SZŰZ

Addig-addig játszik velem,
egy éjjel haragomban
beugrok majd az ablakán,
hónom alatt a holddal.

FÁKAT ALTAT A SZÉL

Fákat altat a szél,
álmos lombú fákat.
S én most ébredek rá:

nagyon szerethetlek,
ha már a sálam is
integet utánad.

HOGY KIBÍRJAM

Hajad sötétje ébred, este lesz.
Nyílnak az utcai lámpák.
Fényük megistenít: ablakkereszt
dönti vállamra árnyát.

Szobám cella.
Rám fillérek vigyáznak.
Képzelt karórámon fluoreszkál a számlap.

Hogy nélküled mégis kibírjam itt:
előhívom csókjaink negatívjait.

TÜZEM, LOBOGÓM!

Lobog tulipán szoknyád,
leng liliomláng sálád,
szikrás szél fúj, s lobot vet
hajad is: csupa láng vagy!

Élek-halok a fényért,
égi hát, gyönyörűm, lángolj!
Tüzem, lobogóm vagy már.
Lobbantsd rám ifjúságom!

SEJHAJ

Enyém a Marci gitárja!
Félcipőm Varga-Balázsé.
S bevallom: Benedek ingét
mintha csak rámszabták volna!

Gitár, ha pengetlek, mért fájsz?
Cipő, ha sétálunk, mért sírsz?
S ha begombollak, te szép ing,
mért kapkodok levegőért?

No dehát jókedvem kötömb!
Vagdoshat bele a villám.
Legalább fölfénylik arcom,
s ragyog, mint a nadrág: itt ni.

A NAGY SZAVAK KÖRÚTJÁN

Lézengek itt, a Nagy Szavak körútján.
Surrog a szél, szikrásodik hajamtól.
Ünnep van, május, térzene, piros pad.
A park összes petúniája harsog.

S én lengek itt hófúvásos fehérben,
elhagyatva, csattogón, mint a zászlónk.
Nagy hóvirág szemem lassan kinyílik
Segesvárnál, Abdán, Balatonszárszón.

S tüntetek itt! A Nagy Szavak körútján!
Nem tud mit kezdeni velem a rendőr,
mert nem öltem – úgymond: parancsra! – senkit,
s verejtéket sem sikkasztottam elvből

édes hazám (vagy a magam) javára.
És nem fuvaroztattam úgy az eszmét,
hogy a gazda a légyzenés küszöbről
rávillantsa a nagypofájú fejszét.

Csak ácsorgok a Nagy Szavak körútján!
A kirakat csörren tekintetemtől.
Az árak bércein el-eltűnődöm.
Belátni onnan múltam és jövőndöm.

Zörgő csontváz-apám itt jár előttem!
Bukdos, selymek örvényében fehérlik.
És közénk áll a Nagy Szavak körútján,
ha vállon ver egy veterán Vezércikk.

Kacsingat rám a Szőke Optimizmus!
Övé jövőm. Vezesd hozzám, te sétány!
Kifordítom zsebeimet, mosolygok.
S a lampionmellű ringyó odébb áll.

Föl a fejjel: bimbós rakéta pattan!
A standokon súlyos ponyvák duhognak.
Ott árulják a Megtért Bumerángok:
a jó békét s az üde szóvirágot.

HÉT KRAJCÁR AZ ÁRA MINDEN CSOKORNAK!

FILLÉREITEK

Itt van például ez a koldus.
De hol lehet vajon a lába?
Mert a koldus, a koldus itt van.
S az én hazám az ő hazája!

Föl kell rúgni ott azt a tányért:
kalimpáljon az égre holdnak!
Korog az éjszaka, hideg van.
Filléreitek hunyorognak.

ILLEGÁLIS NÁSZÉJSZAKA

Olyan sötét van itt már,
mint egy pasztásdobozban.

Fekszem hanyatt az ágyon.
Fekszel hanyatt az ágyon.

Kint, a betonküszöb alól,
hallucinált tücsök dalol.

Ujjad között, leégve lakkig,
cigaretta vég csillaglik.

Megszívod. Látom a melled.
Alatta két nagy árnyéksarló.

Nem beszélünk. Dunnánk felleg.
S vonul az ágy lassan, virrasztón.

Illegális nászéjszaka!
Hajad arcom holdudvara.

Testünkön csillagok teremnek.

- Jó?
- Jaj, nagyon!
- Szeretsz?
- Szeretlek.

Holdfény és porpaplan.
Horkol Magyarország.

Magányos vonatfütty.
Alszol. Megcsókolom szád.

Csönd. Cirpel a csengő.
Ásítva nyit kaput

a jámbikus léptű
öreg házimesternő.

S te félálomban morgod:
húzd föl hatra a csörgőt.

ABORTUSZ UTÁN

Szemed égi csordakútján
holló szemöldököm verdes.

Hol a gyerek?!

Beleugrott!

Ropogtatja ránk a holdat,
mennyei savanyúcukrot.

Ne sírj.

CSÖNDDEL CSEREPEZVE

Csönd
Csend-Csönd
Csönd-Csend-Csönd
Csönd-Csend-Csönd-Csend

Ki innen! El innen!

Zuhan a lift. Lépcső.
Utcák, hidak, terek.

Keresztülugrosva
a városra zúdult
dirib-darab eget:

suhogok hozzád, Te!
s a küszöböd előtt
nagy, tüdő formájú
felleget lihegek.

Nyiss ajtót! Nyiss ajtót!

Csönd
Csend-Csönd
Csönd-Csend-Csönd

Tücsök-villanycsengő!
Círpeld föl!! Círpeld föl!!!

FÁN MARADT LEVELEK

A drága Doktor úr,
a novemberi nap
röntgenezgeti még
beteg bordáikat.

Hátuk panaszfalán
sóhajokhoz szokott,
esőcsepp-puha ujj
kopog, kopog, kopog.

Magam varjúhodón
egy rendelőpadon
várok a leletre.

Kint fák. Itt-ott levél.
És zeng a gyászruhás
rigók rekviemje.

TÉL

Bent:
szeretőmmel gordiuszi csomóban.

Kint:
Nagy Sándor karddal a hóban.

Ő is,
mi is:
ébren!

Ezerkilencszázhatvanhét
decemberében.

EGÉSZSÉGEDRE: KRISZTINA!

ha hóval hullna is ruhád
kimájusítanád szobámat
mert te magad vagy a virág

s

n

i

n

c

s

vázám sincs
karcsúbb tenálad

HÓ HULL

Lucskot szürcsöl a zoknim,
pillámra hó hull könnynek.
Melengetem maroknyi
kedvem, ha rámköszönnek:

visszaköszönjek!

S hó hull a kék sínekre,
vonatra, villamosra,
talán havas a hold is,
hó hull a csillagokra.

VADÁSZDALOCSKA

Róka, terítsd le a bundád!
Hideg a föld, minden havas.
Hova térdeljen, ha jön a
hóvirágbűvölő Tavasz?

KIKELET HORTOBÁGYRÓL

Sárlik a meddő szél csődörszáj virághoz!

Emeletes lovak körül
süvölvény korom göndörül,
nyúlok ágyékához.

Tavasz az unalom szaros legelőjén!

Világ! eladó a sorsom:
pulim, kullancsos koloncom,
kis pejlovam, karikásom,
a Hortobágy, az a bársony,
s a baltás verőfény.

Tele a gyalogút villamos-bogárral!

Hú menyecskék már az esték,
elkötöm a jószerencsét
kalauzcsuhában.

VÉGÜL IS

Végül is, mondd, miért utálod,
hiszen igaza van a kölyöknek,
ki térdig gazban jár, s ujjáról
mégis hétpettyes örömet röptet!

EGY PILLANAT RÖGZÍTÉSE

Szoknyád alá szalad a szél,
csókolja combod, térded,
s ott, ahol állsz, a járdaél
föl-föltündöklöklik, és egy

sereg csupaszem kis kavics
sarud körül ragyog, örül,
boldog most mind, hogy nézhet,
les a kirakatablak is,

mögötte rúzsok, krémek
tolongnak, s gondolatban
fut, fut, habosan fut feléd
egy dundi babaszappan!

Tündér ámulat vesz körül.
Egy kisfiú kezéből
fülig-pirult-szemérmesen
tovalibeg a léggömb.

S hogy megtorpan egy nénike!
Valaha szép volt. Szőke?
Rád néz, aztán a semmibe:
maga elé tűnődve.

A hírlapos, ki tudja jól,
hol ölt ma bicska, bomba...
egy árva szót se szól. Figyel:
lélegzet-visszafojtva.

S a szél, a kis szoknyavadász,
diadaltól ragyogva
elsündörög. Nyomában egy
szájtáti tökmagocska.

WARNEMÜNDE

Kék öbölben lengő
tengeren tekergő
fehér lombú erdő
fehér lombú erdő

Hol az áldozó nap
égalján fölborult
piros motorcsónak
piros motorcsónak

S kagylóhéj az égbolt
az ember homokszem
körémgyöngyösül a világ
bárhová menekszem

Markomban vérhólyag-
medúzák lüktetnek
fia nyugtalan kisfia
vagyok a tengernek

Mellemre tetovált
gyönyörű albatrosz
szállj el velem kék szabadság
emelj föl magadhoz

Csillaghorgonyoddal
én legkisebb matróz
hadd kössem csavargó békénk
örökre a parthoz

Kék öbölben lengő
tengeren tekergő
fehér lombú erdő
fehér lombú erdő

KIKIÁLTÓ

Ez a hajnal,
meg ez a jó lila levegő,
ez éljen.

ÉLJEN A JÓ LILA LEVEGŐ!

No meg a komp.
S itt ez a kis tolakodó nő!
Ó ő.

ÉLJEN A KIS TOLAKODÓ NŐ!

S üdv neked út.
Ha vízi, ha földi, ha égi:
mindegy:

ÉLJEN AZ ÚT, A VÍZI, A FÖLDI, AZ ÉGI!

És aki vár,
aki nyugtalanabb, mint a tenger:
ő ám,
a szeretőm,
a csuromkék szemű.

Ó, ÉLJEN MINDEN SZOKNYÁS, MINDEN NADRÁGOS EMBER!

EZÜSTHÍD

Monika Bayernek

kapcsold
ki
melltartód
szépem

hadd
ússzanak
a
szerelmes
meduzák

heverjenek
a
homokra
kéken

tudja
meg
mindenki
reggelig

holdfényes
bólyák
a
melleid

BALATONI KÉPESLAPOK

Antal Istvánnak

1

Hogy hadonászik e vén szomorúfűz, hogy hadonászik!
Fészkes ágairól szinte lepottyán a Nap.
Nincs egy árva forint a zsebemben. Nincs mosolyom sem.
Fáradt dankasirály fürdeti gondjaimat.

2

Sarlót képzelsz kezedbe,
és már suhintanád:
hajlong, suttog előtted
a satnya sás, a nád.

E zöld társadalomban
mindegy: Z elvtárs, X úr.
Egyikben sincs gerinc, csak
hitvány előgerinchúr!

NUDISTA STRANDON

Végre
kifeküdhetek a fényre
meztelenül,
ahogy megszülettem!

Zúg a zöld,
pereg a homok.

Csiklandozzák egymást
a lábnyomok.

Egy kisiútot kerget a tenger.
A csöppség tapsikolva szalad,
végül elgáncsolja egy hullám.
Kánikulát kacag a nap.

Csudajó!

Fúj a seszínű,
viszi a szürkét.

Meduza dereng,
víz alá merült
miniatűr ég,
tengericsillag kék napernyője.

Néhány kilométerre innét:
ásítoznak az ágyúk,
pisálnak a hadihajók,
s az égre otromba
torpedót emel
a zsiráfdarucsorda.

Micsoda béke van,
micsoda béke.

Mégis:
szép itt, csakazértis!

Egy karcsú lány áll a parton.
A szél zászlós hajába kap.
Karján kosár hold aranylik.
Combja között megy le a nap.

SENKI FÖLDJÉN

Ritmusa van a krumpliföldnek!
Sormetszetei fehér zsákok.
Hazajöttem! Itthon is jött-ment:
Senki Földjén örök Napszámos!

Nincs életed, Édesanyám, nincs.
Már jegenyésedik magányod.
Égig növekszel hajladozva.
Rádféhérednek mind a zsákok.

Fényes kapád ha én fogom föl:
dombon a napot kettévágom.
Zörögj, zörögj csak sárga csontú
halál a kukoricásból!

MONOLÓG A PÓDIUMON

Maradtál volna a felvégben inkább!
Nem perzselné talpadat most a szószerk.
Palócföldön porosodó faludban
pofozkodnál az asszonynakvalóért.

De már kölyökkorodban elkööttél
kapufélfátoktól egy sárga kancát:
sörényeset, keselylábút, s azóta
nyargal, vágat veled a nyugtalanság.

A csodaszarvas igazságot űzöd.
Verejtékes vágád micsoda hajsza!
Ha el nem éred, érte fogsz kimúlui.
Ha meg eléred, úgylehet, miatta.

Az értelmet szolgálnád közlegényként,
s íme, már a vak is ujjal mutat rád:
olyan fényesre nyűtt, lassan lobot vet
testi valód becses felén a nadrág.

Huszonnégyszázéves szorítja szíved.
Elég ahhoz, hogy a világnak úgy vallj:
maradtál volna a felvégben inkább,
palócföldön porosodó faludban.

De jaj, taknyos kölyökként elköötted
kapufélfátok mellől azt a kancát,
és egyre beljebb csal a rengetegbe
az iramló csodaszarvas-igazság.

Hát hajszold csak rendületlen, s amíg élsz:
lába nyomát a viláért se hagyd el!
Mit vesztel, ha egy-két maszkos bitang majd
a legfénylőbb csillag-ágra akaszt fel?!

A FÖLD ALÓL IS

Aj, szegénység! Halál se gyógyít.
Apám vért köp a föld alól is:
pirosak pirosát.

Feni csontját csontjaimhoz,
lobogónk döfi át,
gyilkos, hetvenhétszer gyilkos,
de rám csak ő vigyáz,
csak ő vigyáz.

Ellenetek is ő véd!
Bár tagjait a Don partján furulyává lőtték,
s játszik a szél,
a pásztor szél combcsontjain sípol:
HEJ ÉLET BE GYÖNGY ÉLET
egy kupa vért zihál a sírból,
és körbe jár a telt kancsó!

ISZUNK PUSZTASZERRE
ERRE A NOMÁD VILÁGRA
MULTRA
JELENRE

Víz,
hosszú víz,
egy koporsó katonával rengj át Európán!
Voníts,
halálhozó kutya,
te kísérd a nótánk!

HEJ DUNÁRÓL FÚJ A SZÉL
SZEGÉNY EMBERT MINDIG ÉR
DUNÁRÓL FÚJ A SZÉL

S üres a part.
A Duna zsong csak.
Hol vannak hát, akik danolnak?!
HOLTAK

De élek én! s a koporsóig:
szavukat hallom a föld alól is,
a föld alól is.

PIROS PÁNT RAJTAM

Sikolyig szított szén, szenem:
micsoda tűz vagy, értelem!

A körémhült, merevedett
abroncs-világegyetemet
rámforrosítja lángod:

piros pánt rajtam! átfog,
s húsom, akár a bronz, ragyog,
s ifjan emberré borzadok.

Szólogathatsz már, Szerelem,
nevemet súgva százszor:
kitámolygok a mellbimbók
rengő holdudvarából,

és részegen, és józanul:
írnom kell! addig írnom,

míg föl nem száll kék terhével
galambfehér papírom.

ERŐFORRÁS

Ha nem az enyém,
ha le kell majd mondani róla,
akkor kinek a javára mondok le én,
kié a naprendszer harmadik bolygója,
ha nem az enyém!

MAGYARORSZÁG!

Világ Világa,
Szerelem Kápolna-virága,
Nekem
Édes Egyetlenem,
Hazám,
Te Drága!

Kérdezd Illés kocsisomat,
honnan mennydörög e fogat,
mért is tértem meg-vissza hozzád,
mind kiforgatva sírodat:

Magyarország!

Én,
a te fényed,
napkeleti vőlegényed,
kit elcsaptak a háztól csúnyán,

ím,
itt fekszem rádvirradva,
pannon melled málnás csúcsán,

hogy combjaid holtágában
ülnék tort kesergőn:
Hadak csillagporos Útján
pirosra vált kendőm,
pirosra vált kendőm.

Ha százszor is kitagadnak,
én temetni el nem hagylak:

kihívón
keresztbe fektetlek a síron!
sárig szomorúfűz hajad
tíz ujjal vidítom,
tíz ujjal vidítom.

Micsoda kilátás nyílik tűzhányó melleidről!

Vakon is látom:
én az oltár előtt,
te az oltár mögött,
virágom, virágom.

Úgy
ölelsz át,
sejtjeim fájnak,
hátadba körmeim holdvilágárkot vájnak,
ezeregy fényévnyi sáncot
mai,
holnapi bizáncok
ellen,
hogy védj magad:
Szerelmem,
Szerelmem Kápolna-virága,
Nekem
Édes Egyetlenem,
Világ
Világa.

POHÁRKÖSZÖNTŐ

Egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot,
egy árva mondatot, ha holnap
hangot se lehet mondanod,

hangot se,
mert a pályabér
nem ám az ének örökzöld ága,
dehogyan lesz az az ág
babér:

huncut kis hóhérok mennek öltre
szavaid tisztásán
nyakadért,

s ő,
igen, Ő:

Ki A Holdra Föltett,
úgy rúgja alólad ki a Földet,
hogyan elzúg talpad alatt a szél,

s függsz majd:
egy vízszintes mondatért!

egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot,
egy árva mondatot a Sorsnak,

hogyan hallják a vakok:
kimondatott!
lássák a süketek:
leíratott!

egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot:

egy félig földi,
félig csillagárvát!

arról,

mit tündököl a tenger,
bár ismered jól holdalattiságát

a csillagosban,
hol fényévek a rések,
földiek mégis
az űri keringések,

földiek,
mert iker,
mert iker bolygó
a Plútó és a Péntek,

nagy idők síkján,
az őszi földön,
hol Szabadságot
az Ember úgy nyer itt:

bilincssel együtt
töri a tengert!

egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot,
egy árva mondatot ragyogj csak:

EMBERNEK MAGYART,
MAGYARNAK EMBERIT!

REGE, REGE, RÁRÓ!

Menekülő ménem,
homlokcsillagfényem,
eget-földet járó,
taplótűzpatás ló:
    megriadt reményem,
    ó, gyönyörű Ráró!

Négy égtáj szele zúg,
ringasson bár tenger,
rengessen tevepúp:
amerre jár ember,
    célt játszik minden út,
    célt játszik minden út.

Ménem! Tűzpattintó!
Mögötted nincs hintó,
nincs visszaút, rézsút,
szürke fény, egérút –
    csillag iránt, nap iránt
    utunk ha van: félút.

Vágtass velem, vágtass,
halhatatlan hátas,
lírám, telivérem,
szárnyas-szép reményem,
    keselyűnek kesely,
    prométheuszi pej!

Egyszer-volt lét a mult,
s végül mese minden:
rege, rege, Ráró!
Magunk vagyunk, magunk,
s jaj, a mi igazunk
mese messze járó.

NAPÓRA

A tengerparton,
a tengerparton,
hol tyúkistenek
fogyókúráznak,

homokba szúrt a
kelő nap engem:
jelöljek teret,
mutassak időt,

adjak a fénynek emberi árnyat!

ÁVE, ÉVA!

Legendák lánya, te édesvízi
csókjaink partján delelő Szűz:
nézz vissza, láss végig az úton!
És dícsértessél, mert beleőszülsz!

Mert beleőszülsz, én édes párom,
Isten se óvja már azt a tájat:
vércsével pillog az ég, fölöttünk
sasok körözik a pacsirtákat.

Elangyalodnak minden ördögök,
kék tavon szürkehályog a pára,
szemed villámlik, gyomrom mennydörög:
éhes vagyok a Tilalomfára!

DERENGŐK

Hatalmas este van,
holdas.

Szél
fú,
hogy
hajladozhass.

Félsz,
ahogy derengő blúzod
melleden összehúzod.

Melegedj
leheletemnél,
mintha általam lennél.

Minket,
virágom,
le nem győznek!

Szarvas-szemeid bőgnek.

Őszülünk.
Hullong a rengeteg.

Termő ág,
fiamat rengeted.

Csókkal szítom én hamvadó ajkad!

Csillag zúg,
ropog az ősz alattad.

AZ ÉN KICSI FIAM

Lent,
Magyarország égalján hagytam:

verjen félre
egy nagyharang szoknyát,
rúgja zeniten,
köldökmagasban
követelje, hogy világra lopják,

mert Ő:

az eljövendő
ondó,
ősömig,
az összejtig hiú,
legeslegkisebbik fiú,
halálnak is jövőmondó,
pöttöm,
horizont alatti Hamlet,

kezében huzatos koponyámmal

az én üvöltő,
kicsi fiam lesz!

A SZERELEM SZÉLÉN

Légy a szerelem szélén is bátor:
szeress engemet, Horváth Erzsi!

Mert a lebillent mérlegű ágyon
nincs többé játék.

Már fiam is csak a hinta álom
lengeti hozzád.

Sorsom örökség: tág a világom,
szűk Magyarország.

Mit akar itt ez a kéz a számon?
Csillagi csöndet emberi tájon?!
Hogy ami fáj, szótlanul fájjon?

Költő vagyok én: magyar költő!

Csak ami szívemen tollászkodik,
az röpül el az én számról.

Szeress engemet, Horváth Erzsí:
légy a szerelem szélén is bátor!

Majd összeterelem kis családom,
aklok melege szobánk belengi,
s tested fűvére, én édes párom,
kicsapom tíz ujjam legelni.

Csak légy mindennek szélén is bátor,
és szeress engem, Horváth Erzsí!

VÉGTELENÜL

Tenger,
istenemre,
tenger!

Minden mozdulata
hullám.

Hol
én borulok,
hol
ő
borul
rámm.

Renget,
ágyéki csónakon
ringat.

Szürkül,
hajnallik,
lassan kivirrad.

VERONIKON

1

Keríts két karoddal körül,
hogy az egek tornya mögül,
s tócsák, tavak tükre alól:
mellem két szomszédvárának
nagy udvarát ne süssse Hold!

2

Én asszonyom, kendőcske szentem,
bocsásd meg nékem a keresztfát,
derekad oltáráról felejtsd el
kerítő két karom! Szeress mást.

Mert harminchárom évgyűrűmet én
eladom Szaturnusz abroncsáért
egy kupec istennek: a Hit hegyén.

Fakul a bíbor? Ontsatok rá vért!
Óriás rakéta-körmenetből

keresztfám Húsvét Holdján mered föl.

ANGYALI ÜDVÖZLET

Szárnyam havát küszöbödről
elhordja a szél reggelig.
Ne félj! – rúddal áll a Göncöl
csillag-tükörképedhez is.

SZERELEMIJESZTŐ

Szodomából szalajtott asszony,
Icuja három kívánságnak,
dugáru a gyönyörpiacról,
méhkirálynőm, te virágállat,
ezen a holdig hímporos esten:
szerelemijesztő Budapesten!

föltámadásig sarkon álló
arkangyal, hímvesszőn harsonázó,
körúti tündérkedő fillér,
fillérkedő körúti tündér,
kinek én vagyok ma éjjel újra
csillagmilliomos fiúja!

VÁRVAVÁRÓ

Mélyebbre innen hova hull ember?!
Összefektetsz egy váróteremmel.
Kölyökálomra a kerekektől!
Várni mindarra, ami ma sem jön.

FELLEGAJTÓ

Íme: a szerelem szentháromsága!
Dómért dörömböl a fellegajton.
Óbálvány mered az új, pogány párra.
Térden az ország! Kőért sóhajton.

HAMIS JEGYBEN

Gurítsd világgá karikagyűrűd!
Bitang fém ujjad aranya. Gyűlöld!

Zengjenek hozzá himnuszt, bármit:
szemét az úrben a gyémánt is.

Hamis jegyben jársz. Léted is talmi.
Szabadságodat vissza kell adni!

Derekamról a sziszegő szíjat
ha nyakam köré bűvölöd: sírj csak.

Te legutolsó magántulajdon:
szerelem gyűrűsférge vagy, Asszony!

Hány karátos az éj, mit az űr küld?!
Legyen Szaturnusz fényköre gyűrűnk.

A SZERELEMTŐL VÉGLEG ELOLDVA

A szerelemtől
végleg eloldva
ugathatsz rám, mint
ebek a Holdra.

Melled lampion-
fénye mellett
nem leli apját,
sír a gyermek.

A szerelemtől
végleg eloldva
borulok gyászba,
fekete gondba.

SZIDOM AZ ISTENED

Nem voltam hozzád kedves?
Nem voltam durva se!
Csak ez a sors keserves:
te rohadt kurva, te.

Egyetlenem, Te Édes!
Csillagod hogy letűnt,
mióta ama véres
vödörből gyermekünk

disznók elé vetették.
Tudjuk már, mi a bűn.
Szidom az istened: én
gyilkosom, gyönyörűm.

ÉNEK VIRÁG HELYETT

Vujosevit Slobodankának

A tóba fecske csókolt,
és hogy pillogott az én szeretőm!

az én szeretőm,
aki dombjairól
holdbeli málnával kínált meg.

Mert úgy van ám, jaj:

ha nem magával,
akkor minek is kínálna mással
férfit egy nő –

egy nő,
akinek csillagokkal
nyílik a combja.

Ó,
emberek,

amikor velem a homorú heverőn

Ő
hempereg:

innen döngetett vénuszi dombján,
s túl az ősködök menyecskekontyán
úgy ruganyoznak a göndör terek,

iríglylenek
az istenek.

Tördeld, idő, a tornyokat!

Ha bábeli,
ha bizánci.

Gyere,
Szlobodanka,
gyere:
csak blúz alatt dzsámi a dzsámi!

Untatnak Allah néhai
nagyhatalmának
kőrakétái.

Ásításom a müezzin odva.

Gyere,
Szlobodanka,
gyere:

csak egy ujjal érints meg engem,
s lekondul csípődről a szoknya!

És dícsértessék az Ohridi Tó,
ha néma is a csillagok bronza.

Struga, 1973

VAN EGY VILÁG

Csörgőre húzva hajnalunk,
sörhab csipkézi éjszakánk:
van egy világ itt általunk!
S honunk helyett egy félhazánk.

Kerekíti a telehold
szemünk esteledő tavát.
Miasszonyunk, szomorúfűz
tükrözteti ott szép magát.

És testet ölt a szerelem,
mert nem égi bútor az ágy!
Mégis, mikéntha fellegeten
vonulnának az éjszakák.

A FÜRJFUTÁSÚ

El,
eltűnt,
eltűnt a fürjfutású,
eltűnt a fürjfutású öregasszony,
el a falumból,
el,

el, mire hazaértem.

Hogy tündököl a temető!
Bölcsők, bölcsödék távlata.

Rengess csak,
rengess,

te üregesedő
ráncok tengere:

Nagymama!

Az eget nézem, a felleget,
s mintha a föld suhanna,
a Föld suhanna el veled:

Utassy Barta Zsuzsanna

SZEMFEDŐ FÖLD

Sírtól sírásig lengve, derengőn
zörgök itt kint a fejfaerdőn.

Nem világítok gyertyalánggal,
kezemben csipkebokorág van.

Előre hallom, amit mondok,
oly hangosan súgnak a csontok.

Csillagok árvája, Ember, figyelsz?!
Őst keresel és apádra se lelsz.

Szív dobol így vagy a temető dőng?
Tenger nép volt az Őszejtig ősed!

Magyar vagy, mert lengyel a lengyel,
mongol a mongol és dán a dán.

Intsen partjához, s mosson a tenger
tisztító, nagy tüzek hajnalán!

HOL IFJÚSÁGOD TŰNT EL

Hol ifjúságod tűnt el,
fekszel hanyatt a fűben.

Hatalmas fellegrányban,
heversz az elmúlásban.

Villanydrót-kotta-hangok
a fecskék, vadgalambok.

Dúdolod őket halkan.
Suhanc vagy. Halhatatlan.

HANYATLÁSVÉGI NYÁR

Sárga és piros pánik a szélben,
lombvisszavonulás úton-útfélen.

Besúgó nádas. Címerárulás.
Gúlába gyávul a kukoricás.

Hova hamvad a nyár, a hajdani forró?
Lefejezve ím, egy ezred napraforgó.

Mi mindent mérnek most meg a mázsák!
Fölnégyelendő: krumpli. Detronizált: mák.

Kezdetben minden zsarnok kegyeske.
Virágletétel. Gyümölcseleste.

S az ég alján egy csönddel megrakott
szekér keréketőri a napot.

AMERRE A NAP LEJÁR

Dühöm évszaka: kivagyí nyár van
e bajúszpödrő kukoricásban.

Már tudtam én, hogy eljön a perc, el:
megállok, hazám, előtted háttal,
s kivárom, míg a naplementtel
hontalanná nyurgul nagy árnyam.

Állok itt: Magyarországnak háttal.

Háttal! anélkül, hogy hűtlen volnék,
s lennék idegen utakon vendég:

ki-fia-borja-megcsodáltan.

Ifjú bakancs és őzikelábnyom
remeg át előttem a határon.

Johnny-vá itt lényegül át János!

Vagy egy vak lépés, s virradatra
beszakad végleg a Föld alatta.

Hazám a halállal is határos!

Kérdéske görbül sírásra számon,
mert a felelet próféta haragú:

nincs határ, ami engem határol!

Koponyám geoid alakú,
koponyánk geoid alakú.

ŐSZELŐ

Piros padon felejt a csend már,
dohorog rám egy világváros.
Szöcske pillanat, rebbenet nyár.
Térdem szenthely egy perc fohászhoz.

Tegnap itt, annál a két platánnál,
egy fényes bűn baltája láttán
megőszült gyökeréig a páfrány.

Körben kémények merengenek.
Gólyátlanul.
Szálldos, miriád korom rezseg.
Lustábbja hull.

Tenyerük csuklóból ejtik a fák rám.

Aztán a parkőr botja hazaleng.
Leskel, botorkál.

Magam vagyok: piros padon a csend.

Fehér ingben is varjúhódok már.

HAZÁIG

Könnyű öklömet egy fuvallat
eskühöz, lassan szívemre ejti.
Kivallat, minden ősz kivallat!
S a sorsomat, mint vádat, elejti.

Kicsillagosodik a csönd és
bogárlik felém egy távoli zöngés.
Hazáig az út fogó holdmeredek!

Rétről a ködöt magamra húzom,
s őszén, a kertek alatt elúszón

ballagok tova, szeptemberedek.

ŐSZ FA

Adjatok ennek a fának nevet:
szállni tanít egy fészek éneket,
s ő tartja fölém recsenet-kék
dómkupolád is, szúette mennyezet!

Adjatok ennek az ősz fának nevet,
ha kinek mersze van, keresztelje meg!
Nékem szavaktól üres odú a szám:
ma kaptam tőle tízezer levelet.

Már tudom, én a gyermeke voltam,
csillaggal érő s hulló gyümölcs,
kit szemmel tart a szőlőhegyoldal,
s kiért fölnyúl a nagyárnyú csősz.

NAPLEMENTE

A nap szétfeszíti térded,
s megerőszakol a halál.
Holdasul arcom, ha nézlek.
Alkonyodol, Édesanyám?!

Árnyam ijesztő nagy így is,
hátha a föld alól fénylesz?
Nyurgulhatok én már égig,
mama, itt olyan sötét lesz:

arcom, minden sejtem elfogy,
sarlósodik, suhog sárgán,
sikolyélesre fen a szél,
s hozzádsötétülök, mama!

Várg rám.

HITFOGYATKOZÁS

Adhin Persaud-nak

Dióverőfény. Rezgőnyárfa
idegösszeroppanása.

Sisakból makk, emberfej pottyán.
Hitfogyatkozás játszik napommal.

Koppanás, csönd: ez lett a ritmus.
Mezőn új csaták csontja virít most.

Győzelem?! Harminc ezüsttel győztek!
Énekelem hát: júdás idő ez,

s úgy meredek a kereszt fiára,
kiropann bogyószemem világa.

Csoda nincs! Lám, a sós vér is felforr:
tréningezik velem a terror,

ördögszekerek után köttet,
csúfolja testemmel a Földet.

Fogadna fiának is: ha élve
törhet az idő kerekébe.

De alku sincs! hát hosszú hajammal
söpreti avar forradalmam.

Süvíts, süketíts Hatalmi Lárma,
véníts Hetvenhét Tornyodba zárva:

ellened én, Ember az őszben,
immár halálig levetköztem.

ŐSZVILÁG

(Bartók Béla és Radnóti Miklós emlékének)

1

Deres a Hold,
hideg van.

Nemzetközi szél fúj
a tengerről,
kipirosít.

Csillag és levél hull.

2

ÍM ITT E KŐ,
hidege csontodé.

Koponyafény:
A HOLD MA OLY KEREK!

Ragozhatom a létigét
létem hamleti szélínél.

Ragozgatom:
meghalni nem lehet!

Ha ez a kő itt pogány oltár,
akkor én hiszek ebben a kőben.

Csillaggal kiszemelt költő voltál!

A sövény pusztul,
Fanni időtlen.

Rét rongya immár,
pipacsod is rohad.

Rigók borzongatják a bokrokat.

Ősz van.
Őszvilág.

Avar ha zörren,
zára ké a zaj.

Kikeleti fegyencek ím a fák.

És veri az ősz halántékomat,
üti a tarkót.

Ősz ül a zongoránál is:
Bartók!

Égmerengő tó, derengő romház,
csónakszomorú tengerszem,
fölfelé hulló pontylevélcsontváz,
ki előtt már csak Isten a horgász,
csillag a csali őszreggel.

Szomorú csónak: Emberszem!

Nem marad semmi biztató itt.
Égre leng, oly sovány a tó is,
zenitre húzó légnemű láger:
Kémény-Anyaöl! hol a kondor gyász
párafüstből is Piétát formáz,

s örökmécs ragyog: Holdkandeláber!

Át a nádason zongora tűnik.
Püföli a szél vakfehér keze
félhangok buzogány billentyűit.
Szuronyrohamra zúdul egy front sás.
Arany- és ezüsthíd robbantás.

Csontok közé csapj, félelmetes
cromagnoni ős: Te Négykezes!

Viador páncélbikacsorda bög,
hágja húgodat, ökleli nőd,

s úgy veti szarván anyádat vállra,
kiáll a Hold peremére Isten,
és vakjainak lekiáltja:

Ím, Európa Elrablása!

4

Nem, tovább nem menekülök.
Hová fut az ember gömbön?

Hold alatti kőre ülök:
jöjjön, várom, dörömböljön
ajtón, ablakon, mellemen,
ha már elindult ellenem.

Hiába himnuszolsz, haris!
Kilakoltatták szavam is.

Égüres immár minden ének,
szomorú vagyok, szomorú,
csillagom nagy csönd, s még abban is
perceg a szű, perceg a szű.

Némulj el, nagyon fájsz, haris!
Honvágy kínoz hazámban is.

AKÁR A SZARVASOK

(Szervátiusz Jénő: *Cantata Profana*)

Zörgőre jár, fiúk: vége a vadonnak!

Atyánk nagy íjának nyilas félholdja kel,
ropog ellenünk, mint rőt láng a berekben.

Szemben a vénséges vén Ezüst Öreggel
megállunk, mikéntha csillagra meredten:

kilencen, akár a szarvasok, kilencen.

Magunkra riadva, patánkra maradva,
énekijesztő lett beszédünk is, zagyva.

Házunkból kimartan, hazánkából kiverten,
agancsunk boronál csak a kék hidegben.

Ágak, egek bőre horzsolódik tőle:
idő, koronánkat derező idő, te!

Jaj, ha megbrong a húr, gordonkán se szebben,
se halálosabban, se szerelmesebben,

ha elbrong ama húr az öreg kezekben:

megfutamodik a vér a rengetegben,
ez úttalan úton járó rengetegben!

Kilencen? Kilencszázkilencvenkilencen!

S úgy sokasul a szám, immár Négymilliárd
fölött inog, lobog, veresedik a bárd.

Ezüst Öreg! ha ránk szarvasok szaván szólsz,
halld meg hát az Arany Szarvasifjúságszót:

NEM ISZUNK CSATÁKRA CSENDÜLŐ POHÁRBÓL!

csak tiszta forrásból,
csak tiszta forrásból.

CSILLAGRA ZÁRT EGEK ALATT

In memoriam Promethei

Isteni tolvajok ivadékát,
a Bükkhöz láncra ne verj engem,
gyáva véretem se futamítsd meg:
hazám, keselyűm, szerelmem!

Itt, e csillagra zárt egek alatt,
hol csak a cellám lenne tágabb,
kímélj a kaukázusi kintől:
Huszedik Század!

Írott kövekből szikrák ha pattan,
ne vakítsd meg a látnoki lángot,
taplóba tüzeimet ne törpítsd:
nem zsarátnok!

Túl a meglopott mennyei máglyán
pokoli kikelet heve fűt rég.
Fenyvesből gyászt, koporsófákat
dönt ki a fűrészt.

Halál varjai, holló-nagy pernyék
riognak rólunk a csillagokhoz.
Hallod ezt az őszt, Kaukázus?!
Károgva károg rám a kozmosz.

PARADICSOMI TŰZMADÁR

Dehogy a nyitja:
rabja teszi a kalitkát,
mert az a titka!

Ha van remény még:
ezt is, amazt is a csillagi mélység
kulcsa kinyitja.

Szép mese!

Maga
az énekek éneke
dobog a bordák birodalmában.

Tüdőpuha már priccsem is,
ruganyozhat a szellem.

Félénk virágok
s vadrózsák rengetik csak a rácsot,
ha barmot szabadít
rájuk a reggel!

A láng
piros madara lobog,
énekel,
ugrál sorsa ellen.

MOTÍVUM

Küszöbén az estnek

csillagfakadáskor
dalba fog az ember

ha már fáj a sorsa
nagyon szépen fájjon

küszöbén az estnek
csillagfakadáskor

ESET

Édesanyám!
Mi van akkor,
tudod-e,

tudod-e,
édesanyám,
mi van akkor:

ha megőszült
magzatod
álmában

visszaordít
öled
odújába?

T
E
ÉGRE-TÁRT-KARÚ
H
A
T
A
L
M
A
S
I S
T E N

Utolsó tantuszommal,
a teleholddal hívom föl a figyelmed:
úgy dől belőlem a dögszag,
mint egy fölakasztott kutyából.

SÖTÉTEDEM

Esteledik a Zéró
kilométerköve:

sötétedem én is.

Csillagok bronzából a Mester
most önti fölém
az egek nagyharangját.

Fúj a szél is.

Végem
van.

LAKÓTELEPI JÉZUS

Préter Károlynak

Hogy ragyognak levetett rongyaid a holdsütésben!
Koponyádon csillagok töviskoszorúja, és hallod, ahogy
el-elpattan, zéróvá zörren halántékomon a hajsza.
Göndörebb vagy már a görbe tereknél is, göndörebb.

Három világtáj hatalmaival pörölsz az emberiségért,
és villámlanak körben az egek minden szavadra.
Dicsértessék hát a te neved, lakótelepi Jézus!

Ki a megmondhatója, hogy mióta állsz itt?
Meztelen vagy, mozdulatlan, fejed körül piros derengés.

Szirénaszóval jönnek érted a fehér köpenyesek.

EGY SÜKET ÉS VAK ISTEN PANASZFALÁRA

Láttuk, uram, remegtük
pupillád fényrobbanását,
féltünk, úgy hadonásztál
fényszóró két karoddal;

és hallottuk, uram,
fütyülsz a fájdalomra:
bombákkal hamisan!
Te, Az Abszolút Hallás.

És volt képed, uram,
állni a hulla Holdra,
s volt bőr is arcodon,

hogy süketen, vakon
egy világot vezényelj!
Köpvén a csillagokra.

KIKELETEK

Havazz,
tavasz!

Te
pelyhes pünkösdi
tél!

Kakukkszavas!

Mint a világ,
fölfegyverezve minden ág!

Avass
katonáddá:

Tavasz!

Örököld Földem!

Májusom!

Cigány Virágárusom!

A KÖR ÁTVÁLTOZÁSAI

Hula-hopp-karika, szeretóm köldöke, jeggyűrű.
Pisztolycső, puskacső, ágyúcső, mielőtt eldördül.

Fabotka aranyból! korona, rúpia, frank, yen, font,...
Lila lyuk a tarkón, homlokon, végül is mindegy, hol.

Nézzétek: karomon gyászszalag növekszik! Lassan már
oly nagyra tágul, hogy ráhúzhatjátok a Földre is.

Csak tudnám, mit akart üzeni nektek egy öreg ponty
a nagyvásárcsarnoki siralom-akváriumból!

IMMÁR TIZEST LŐ

Ezen a szélbe bugyolált bolygón,
e méregzöld, megkegyült Földön,
mit keresel te köztünk mosolygón,
mondd, mit akarsz itt, szerelem, álom,

e mozgósítható világon?

Énekeimre Isten is ráúnt.
Futnék, de gömbölyű földön hova?!
Huzatosak a lóteri bábuk:
tízest lő immár a kiskatona.

CSILLAGVIRÁGVÁZA

Nagy Lászlónak

Pokoljáró Arkangyalod
küszöbömre titted,
kicsinosítottad nagyon,
hogy beleszeressek.

Szemöldöke patkó,
szeme beszakadt tó,
tekintete rúgás rajtam,
lüktető holdsarló.

Cimpáin a függő
repedt csikócsengő,
melltartója szétvált földgömb,
csillagra derengő.

Hogy zúg az út! Bátyám,
minden fán harang van.
Félreverik a világot.
Ágyamban az Angyal!

Szája, mint a dögkút...
Fél a Hitehitvány!
Mellén borzong a papiros.
Én írok, Ő diktál.

Ökörnyárson forog a Föld!
Hét nap és hét éjjel
ropja már a fergetegest
szikra a pernyével.

Ég a bálnazsíros tenger,
zöld óceán zubog:
micsoda halászlé készül!
betonút bugyborog,

pityereg a pingvines part,
tolong a hegy, a domb,
megkergül a „bárányos ég”,
tüzes tehénkolomp

hull a pacsirtatojásra:
rántotta lesz a dal!
a pilóta égre kozmál,
propeller-láng hadar,

s megered a kék levegő,
zuhog, zuhog, zuhog:
piros kardvirágba dőlnek
a virágárusok,

s izzik az isten sisakja!
dómkupola duhog,
indul a korom-körmenet,
s forog a Föld, forog!

tornyok törnek: ó, csillagász,
szemed párkányára
négy égtájról csörömpöl a
CSILLAGVIRÁGVÁZA.

Szturnusz-jegygyűrűm
ujjamon megolvad:
SZERELEM SZERELEM
jaj, szerelem, hol vagy,

hol vagy, te bimbó-erejű?!
Szétfeslik az ököl,
s fejem fölött, mint kihamvadt
csontcsillag tündököl.

MERT

kinyílnak a mézöntő virágok,
majmok visítva rugóznak spirál-fán,
bársony dívány a domb, s felbőg hiányod:
a paradicsomi párzásból, Ádám!

AKI MAGA ELÉ MERED

Domokos Mátyásnak

Örültek háza. Éjszaka.
Vizelet szaga. Vér szaga.

Hold veri rám az ablakot.
Fenyegетnek a csillagok.

Micsoda ősi félelem
fagya dermeszti éjjelem.

De én tagadom, hogy a félhold
szabadította rám a tébolyt!

Gyilokkal néz farkas-szemet
aki maga elé mered.

S iszonyú huzat járja át
koponyáját és mellkasát.

TE ÜSS AGYON!

Fokozhatatlan Jákob létrája,
hiába újhodnak meg a vének.
Ablaknál ülök. Gyöngybaglyasodva
lesem a hulla Holdat. Félek.

Zuhanj rám, te üss agyon, te drága
csillagok röge, vak pacsirtája!

FÉLEK MÁR

Félek már magamtól,
félek, nagyon félek,
félek, ha megvillan,
késétől e kéznek.

Házam is, hazám is
csontig kifehéřült,
anyámat átkozom,
világra miért szűlt.

Mért szűltél világra
anyácskám, szerelmem:
magam vagyok immár,
nincs már hová lennem.

MIKOR A TÉBOLY TRÓNOL

Mikor az elme elborul már,
zűgván betör hozzád egy angyal,
végighorzsolja bőřöd és
megetet varanggyal.

Mikor az agyban téboly trónol,
ős félelem árama renget,
kiver az idegláz, de úgy,
hogy szíved reped meg.

Míg délibábozik az elméd,
mutat kétfelé hasadt bolygót,
disznók elé vágott tököt,
sárgán vicsorgót.

És fölugatnak a fegyverek.
Menekülnél a földbe bújva,
rögöt harapsz, s meztelenül
kiállsz az útra.

Körötted nagy tumultus támad.
Ágyékodra repül egy kendő.
Szirénázva megjön érted,
s elvisz a mentő.

SZÍVEM „KETTÉHASADÁSAKOR”

Ily
nagyot
szív
csak
csillagon
dobban,

mikor
a
szellem
magára
döbben.

HALÁLRA VÁLTAN

Azt hittem én már,
csak arra gondoltam szinte halálra váltan,
hogy elcsavargok
egy éji folyó fényoszlopcsarnokában.

Az éjféli víz vonzott engem,
az éjféli víz panteonja:
tükörképe a teleholdnak
nyelvemen volt már szentséges ostya.

HALÁL ÚR!

Mint a betonbontó,
légkalapácsos ember,
úgy remegtem színed előtt:

de nem akasztottam föl magam,
nyelvem világra nem öltöttem.

Őcsontságod ezért
meglehet, hogy átkoz,
ám jogom van,
jogom:

a természetes halálhoz.

DALTALANUL

Elhagyott minden.
Isten se pártol.
Száműzetett az
ének a számról.

Sisakos tollam
bebábozódik.
Nincs dal! Az ember
csak átkozódik!

HIRHEDT HANGULAT

Kedvem volna
magamat megölni!
Hirhedt hangulat
foglya lettem.

S nincs más kiút,
mint megdögölni
oly egyszerűn,
ahogy születtem.

HOLTPONT

1

Jaj, most vagyok csak
igazán árva,
sárgaház sahja,
kékség királya,

most vagyok én csak
igazán árva:
görbe fának is
egyenes lángja!

2

Mint ama nagy, hamuhodó madár,
ki tolla tábortüzéből éled,
üzenem neked – a szél megtalál –,
hogy élek, barátom, újra élek:

mint ama nagy, hamuhodó madár.

3

Add már ajakamnak a szót,
idegeimre a vonót,
zendítsd rám a csontok csöndjét,
azt a száz csillagra valót!

Add már ajakamnak a szót,
kifütyülnek így a rigók,
dáridót csapnak, dáridót!

Add már ajakamnak a szót,
a pokolra hurcolhatót:

a tűzben is vacogtatót!

MI TÖRTÉNT?

Mi történt veled,
mondd,
mi történt,
hogy mindenről lemondtál
önként,
s mint egykedvű pálma
a szélben:
legyintgetsz csak
úton-útfélen?

Mi történt veled,
jaj,
mi történt,
hogy a halálhoz szegődtél
önként,
s vagy remetéje
a hallgatásnak,
kit az Isten is
megaláz csak!

Hova tűnt
hímpora hitednek?
A hited,
a hited hova lett?!
Oly árva maradtál
nélküle,
mint halott mellén
az amulett.

MINT

Árva vagyok,
elhagyatott,
árva,
nagyon árva:

árva,
mint a forradalmak
három kívánsága.

CSENGÉS EZÜST EMLÉKE SZÁLL

Tél! palotádnak padlása füst, köd,
nem golfozik ott egér dióval,
ezüstöt hallok én, színezüstöt,
dehogy száncsengő halkul a hóban:

harminc ezüst ez, szétgurulóban!

Ne suhogj hozzám hollóselyemben,
hol leszek én már, mire kivirrad!
Hars kakasokkal, mint ama reggel,
Pilátus pendelye virít csak.

S rongyaiam várnak rád a veremben.

A MÉLYSÉGEKBŐL

Kondor Bélához

Piros portája, rőt udvara: van!
Kivégző udvara: nincs a Holdnak.
Kukorikútlan, roppant reggelén
míves kövek sem tanakodnak.

Bölcsebb a szikla, ha nincs mestere?!
Csöndje, türelme csillagi kölcsön.
Rózsa már nem, csak ballada terem
a terméketlen, néhai földön.

Mert újra idejár lopni, ölni
a mélységekből Egy Bukott Angyal.
Vak térzenére kering a többi:
húzzák nekik a műszerfallal,

hogyan zeng a zenit, remeg a nadír!
Nagy szárnyuk kint az éj fogasán lóg,
szeplős haváról hallgat ám a hír:
titok a tollak pöttye, mert vádpont.

Nincs bűn, amire van magyarázat.
Öltél: bűnös vagy, Huszadik Század!
Ezért csillagra zárom a szemed,
s énekre csikordítom a szádat.

Föltéped kilenc fénygömb-lakatom?
Túl a Plútón se ragyog bocsánat!
Kuss az anyádba vissza, te barom:
Ábelra Merőleges Vadállat.

BÁBUTOK BÚBJÁN

Énekijesztő korban élek.

Süveg a szélben hogyha biccent,
avagy egy kabát ujjá nemet int:
rebben a raj, hogy a zenit zeng!
Csupa egyenrongy a Mák-Föld megint.

Közösíts ki, Zarándokének!

Delej se bolondítson délnek,
mint sárguláskor e sok süvöltőt,
Riogjatok csak, szeplőzzétek
szemem égalját: seregély költők!

Bábutok búbján billegdélek.

IFJÚSÁG, MINT SÓLYOMMADÁR

Jaj, Te! akinek olyan hosszú
haja nőtt, mint a fűzfavessző!
Miről merengsz úgy, hova tűnődsz,
hogy párodnak is, ki veled időz,
ökörnyálat húz kontyából az ősz?

Vallasd meg inkább öklödet, szóljon:
vissza miért nem suhog rá sólyom,
e kezes állat már hozzád se hú?!
S tudod-e azt, te Dávid-erejű,
hogy nem kesztyűd, nem is a keselyű:

te ijesztetted világgá, kóbor!
Mert ezüst rablánc csörög csuklódon.

SZAVAM

Szavam csillagfegyelmű ének.
Engem a szabadság igazgat.
Így vagyok én a legszegényebb,
gazdagnak is így vagyok gazdag.

Repülőre, hajóra szállnék
bejárni bírtokom: a Földet.
Tudom, hogy zöld a fű, a táj szép,
de van vidék, hol a fű zöldebb.

Engem a szabadság igazgat.
Szavam csillagfegyelmű ének.
Gazdagnak is így vagyok gazdag,
s így vagyok én a legszegényebb.

POKOLBÓL JÖVET

Ifjúságnak háttal,
hosszú, nagy víz mellé,
kiültetem kölyök szívem
csillag alá, kőre.

Dobogná ki, verné,
lűktetné világgá,
ami fáj és lehetetlen
immáron kibírni.

Így az a vers indul,
mihez végső pontot
görgethet akár maga a
dátumos halál is.

Harmincnyolc évgyűrű
arany tüze őrjít,
pántolódik homlokomra
a negyvenedik már.

Jövök a pokolból,
kór tüze ragyogtat,
megettem egy mázsa gyógyszert,
mégsem enyhül kínom.

Jövök a pokolból,
immáron öt éve
úgy járok én oda, mintha
otthonomba mennék.

Otthonomba, végleg
tébolydába zárva:
ments meg engem, Ifjúságom,
te egyetlen, árva.

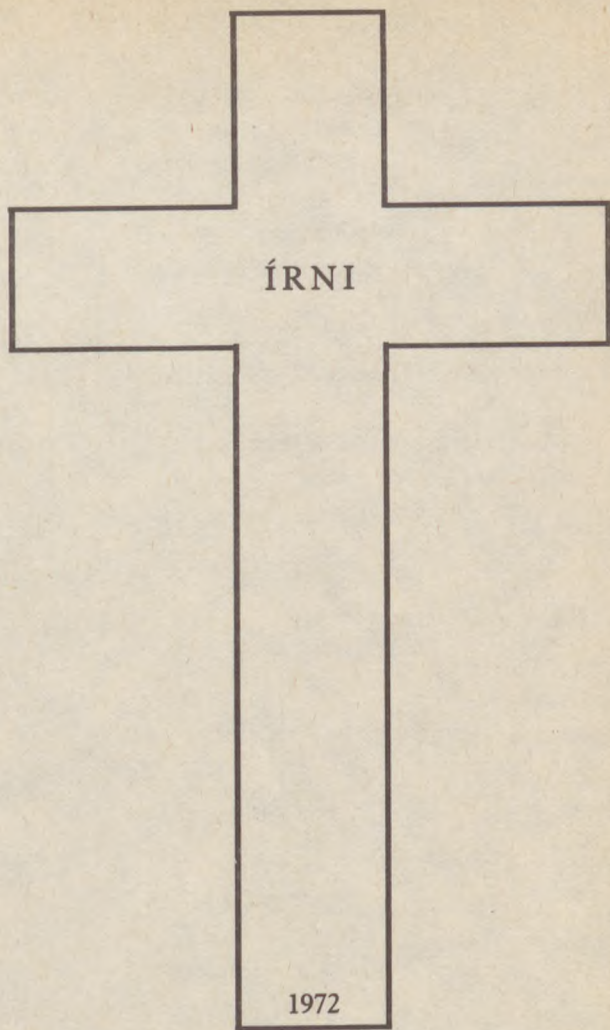
SZÉLKIÁLTÓ

Jaj, ne hagyjatok magamra,
jaj, ne hagyjatok magamra,
ne száműzzetek a dalba,
ne száműzzetek a dalba:
jaj, ne hagyjatok magamra!

Furcsa tömlőc ám az ének,
furcsa tömlőc ám az ének,
rabja vagy, de mégse véd meg,
rabja vagy, de mégse véd meg:
furcsa tömlőc ám az ének.

Engemet ha árván hagytok,
engemet ha árván hagytok,
ti is egyedül maradtok,
ti is egyedül maradtok:
engemet ha árván hagytok.

Jaj, ne hagyjatok magamra,
jaj, ne hagyjatok magamra,
ne száműzzetek a dalba,
ne száműzzetek a dalba:
jaj, ne hagyjatok magamra!

SZPARTAKUSZ ÉNEKEL

Ő népekkel játszat
gladiátorosdit,
izgul, ha megfutamodik a vér.
Övé a dísztribün,
páholya piroslik.
A teste hájas, lelke ösztövér.

AD NOTAM: BALASSI BÁLINT

Csillagok, virágok, kikeleti lányok,
áprilisi fényes szél,
hogy tündököl minden, suhog, csattog ingem,
Isten, engem éltesse,
éltes nyolcvan évig, hadd legyek vitéz itt:
a szellemi végeknél!

ZRÍNYI MIKLÓS!

Sírodon egy virág kardot rántott.

POTOMSÁG

Petőfi Sándor utolsó szavára

Ingyen idő, májusi potomság!
Csillagerővel nyílnak a rózsák.

Radarernyőt bont, pörög a kapor,
tökvirág darázsreaktora zsong.

Vagyok egy vén csillag kiszemeltje:
gáttalan galaktikáim kertje.

Nyílik az ég, ha csuknak a bankok!
Nézd, uramisten: micsoda bankók!

Lótuszülésben húz napkeletre
rongyarany szőnyegén Ady Endre.

Íme, a sarkokig tárt valóság!
Verejtékezi lovát a Lóság.

Továtündököl asszonyom, alszik.
Haja zúg. Ezüst combja közt partvis.

Életen innen, túl a halálon:
kisfiam is száll! Kék lova álom.

ZÚG MÁRCIUS

Én szemfedőlapod lerántom:
kelj föl és járj, Petőfi Sándor!

Zúg Március, záporos fény ver,
suhog a zászlós tűz a vérben.

Hüvelyét veszti, brong a kardlap:
úgy kelj föl, mint forradalmad!

Szedd össze csontjaid, barátom:
lopnak a bőség kosarából,

a jognak asztalánál lopnak,
népek nevében! S te halott vagy?!

Holnap a szellem napvilágát
roppantják ránk a hétszer gyávák.

Talpra, Petőfi! Sírodat rázom:
szólj még egyszer a Szabadságról!

KÖNYÖRTELEN KÖNYÖRGÉS

Mert a szabadság:
az emberiség fejlődésének
Abszolút Nulla Foka.

Szép Senkim,
Te Idehazudott,
Ide,
Erre A Földre!

Mutass itt nekem egy zugot,
csak egy talpalatnyi hazát,
ahol meglelem a házad,
s ott engemet dönts le,

hasíts szíjat a hátamból,
korbácsolj vörösre,
s én vallok neked,
mindent bevallok:

Szabadság!

Szép Senkim,
Te Idehazudott,
Ide,
Erre A Földre.

LOBOGÓ GYÁSZ

Vajda Jánosért

Ó,
Én,
Ének,
Te fene térzene,
Úrdöngölő csillagi csárdás,
Egy bolygó hét naprendszere:
Pályám is!
Ez a zokogtató zéró,
Szentségtörő tűz,
Csordátlan csillagé,
Zeneüzenet,
Ének,
Én,
Ó.

SZÁRNYASOLTÁR

Arthur Rimbaud-nak

1

Éjjel a szél ha dögszagot lódít,
ebek tudják csak elsíratni úgy
az ember összes magánhangzóit,
mint e fölkaravánózott fiú,

ki most a Tenger színe előtt áll.
Lelkére már a moraj se gyógyír,
csak áll a parton, pokolból jövet
áztatja lábát Arthur. S Rimbaud sír.

Mert nincs többé Párizs, ha a kommün
lelőtt Albatrosz az Egyenlítőn.
Történelem sincs! Csak igazolt bűn.

És bögnék a tevék. Árusivatag. Csend.
Mint egy arany százfrankos, a vízből
ellenállhatatlan, óriási Nap kel.

2

És pereg, pereg a száraz tenger,
hajói kilenc hullámos állat,
pillád is hamis gyöngyöket ejt el:
kiköpött kalózkapitány vagy!

Pereg és pereg a száraz tenger,
fordulnak óráid zokogóra,
mert könnyűnek mutat minden percben
a sivatag, e nagy homokóra.

Málháidon ha babrál a hajcsár,
gyilok villantja fényét a frontra.
Sírkövesednek az arabok már:

recontra, Monsieur Rimbaud, recontra!
Íme: van itt egy világ!! Hát add el!!!
Mindened lesz majd, csak igazad nem.

3

Hallod-e zúgni a nyílhegy Á
zivatarát az Ú völgyében?!

Angyali kancát az É elé,
s hajrá, e néhai faekével
birizgáld, vénítsd meg, zokogtasd
az érzékeny öblök kis ó-ját!

Eleget éltünk ahhoz, hogy oktass,
tudjuk, amit egy hadihajó lát.

Taszítsd a tenger tornyait szét,
Istenét kutasd, meredek Í-jét,
s ha térde tündökletére fölvelt:
Ü-sd az Ő-ért! vagy csillagára,

verj a holdbéli lány farára,
s kerüld meg hetvenhétyszer a Földet.

APOLLINAIRE

Írni arról kell, AMI NINCS!
Mert ami nincs, vallo, LEHETNE!
Erre tanított a BILINCS:
az AMI VAN muszáj szerelme.

Figyel kikericseivel,
a kerek éggel mered rám:
– igazam van, te francia?!

Bólint, s fölsüt Apollinaire
koponyáján a vaspánt.

ADY ENDRE !

Lobogót, szentségtartót vinni:
de jó is volna hinni, hinni!

Fölesküdni istenre, pártra:
hátha megváltának, hátha!

Rámeredni, míg döng a dogma,
hatalmi hókuszpókuszokra.

Végül csalódni, pórul járni.
S a szent bibliát földhöz vágni.

MERT NAGYON SÚJT ÉS SZERET

Ady Endrének

Lesz ez a ház siralomház!

dereng bőrön át a csontváz,
mellre csillagról szívok csak füstöt,
verejték mosdat, s a hideg só
tetőtől talpig fölezüstöz.

Ítélni engem eljön az Idő!

hajam, szakállam méterre kinő,
körmeim alól húsz hold jön föl,
nagy fényben áll fölém a Göncöl,
nem szekér: Égig-Emelő-Daru!

S fölmarkol majd a sírgödörből.

SZÁRSZÓ

József Attilának

Én vagyok itt a legszomorúbb fűz.
Zöld zokogású.
Én vagyok itt az eső.
Én ragyogok, nem a nap.

Nincs egy árva szavam.
Csak a pontért jöttem a sínig.
Mert ez az én jussom!
Hazám: a mozdony alatt.

CSENDÉLET

Illyés Gyulának

Egy kérdés gerincgörbülete,
mint szíved ágába akadt kampó.
Én magamhoz húztalak vele!
És mondom: minden válasz halandó,

csakis a Kérdés örök e Földön,
meg a csigolyák csendélete.
S fönn rég nem arra vár a Göncöl,
hogy fényre fordítson az eke!

Ez a szívnagyobbodásos ország
félutak lihegője. Keselyűk
koszorúzzák a horizontját.

Korai szonett-koporsómon
fölaranylanak mégis a betűk:
száz évig élj, akár a sólyom!

MELEG ZSÁK

Weöres Sándornak

Sándor-nap!

Hevülnek a hatalmas zsákok,
lihegnek a fény trógerai,
zsákolnak.

Mintha iszákot,
vállamra vetek én is egy zsákot!

- Quo vadis?
- Wohin gehts?
- Kudá igyos?
- Hová mész?

Viszem
Weöres Sándornak.

Van benne: Ű!
Panyigai.
Meg kéknyelű!
Venyigei.

Van kóc,
kenderből!

S kicsobbantottam a tengerből:

cepelek öt kila ángolnát,
hátha jókedvre hangolnák.

WEÖRES MESTER!

Mit hetven év! Mit száz! S ezer!
Ha dalokba temetkezel.

FÉNY A BILINCSEN

Pilinszky Jánosnak

Isten?
Azt mondd:
Isten?!

Mondd csak!

Ő az én
egyetlen
Nincsem.

De nézz
e paradicsomi pogány párra,
ha félsz!

Oly igen árva.

Se istene már,
se csillagi társa.

Csak látomása van,
látomása.

Isten:
első és utolsó metaforánk!

Hidd
vagy ne hidd el.

Hold hadak útkeresztjén az időt,
ha látni vélem,
őt látom,
őt:

ki fény a bilincsen.

TENGERLÁTÓ

Kormos Istvánnak

Csipkebokortól
gyúlt ki az alkony,
tombolt a tűz
a túlsó parton:

Dánia égett,
Yorick jajgatott.

Láttam a Tengert: nem hallgathatok!

Mert rőt rongyait a partra kiadta,
és felöltöztetett az Isten,
felöltöztetett
a Napba.

Ki téphetné le rólam e bíbort,
palástomat, ha Hold a csatja?

Éreztem én már:

tündöklük,
ragyog,
süt minden sejtem
a Sötét ellen.

S mondá a Tenger:
hatalmas vagyok!

De túl a partokon,
hol már pereg a hullám,
medvéседik a csúcs,
jeges:

ki súg és mit sugall?!

amíg az öntelt
hullámon sütkérezik
az Őssejt,
kit a Lét
hontalanul is felez,

s ki mégis egyetemes!

Ki súg nekünk hát

és mit sugallnak?

Mi az,

miről a halál is hallgat?!

S rá csak legyintgetek:

útilapukkal,

pálmaággal,

játékos lombú mókusfákkal

legyintgetek,

s legyintek is,

mert lényegtelen már,

lényegtelen minden sugallat:

egy árva szóra,

arra sem érdemes.

Látott a Tenger hatalmasnak ott,

s én láttam a Tengert!

Hatalmas vagyok.

BÚCSÚ

Hát megnyílt a föld alattad, Pistám!
Már méteres lehet szakállad.
Érted én, árván maradt tanítvány,
üvölthetnék, mint a vadállat.

De csak nézek nagy, szárazkút szemmel.
Rám az ég tekintetteddel bámul,
s megszólít a hó, zarándok tenger,
Szófiában, kormosistvánul.

Mert Mecséren vagy Ágborisréten,
kölykes, métázó vadnyulak közt:
egy kisfiú szavalja Vackort!
Maga az Isten ül vele szemközt.

TEMETŐ ÉG

Búcsú Váci Mihálytól

Dúdoljunk, Miska, mielőtt landol
e szívlökéses repülőgép!
A nyíregyházi harang is kondul:
utolsó út a temető ég.

Arcod márványlik, szobrosul szemed.
Benne vésőket roncsoló tűz ég.
Dúdoljunk, Miska, mindentudón!
Magát ölelő asszony a hűség.

Lovat ragyogtat rúdhoz a Göncöl.
Határtalan a lehetőség!
Dél Keresztje is keleten jön föl.
Csillagnak húz a repülőgép.

I
T
T
NYUGSZIK
N
A
G
Y

L kikeleti zöldözönben
Á vigyázlak világba öltözötten
S orcámra permeteg bánat nem kell
Z fájdalom vizének ott a tenger
L ZENG HANT ALÓL IS ZENG A SZAVAD ZENG
Ó NINCS SEMMI ÚJ A FÖLD ALATT SEM

MINDENSÉG DÉVA-VÁRA

Juhász Ferencnek

Házam nagyobb hazámnál is.
Fényévek az emeletek.
Reggelre rom! – Tanácskoztok,
jó Kőműves Kelemenek?

Mire a nap zenitre ér,
téglák pórusain átlát,
zokog a Mester, falfehér:
porhintó hozza a DRÁGÁT.

Mindenség Déva-vára:
VÉR AZ ÁRA!
Szabadság Déva-vára:
VÉR AZ ÁRA!
Szerelem Déva-vára:
VÉR AZ ÁRA!

S jönnek jézusarcú ácsok,
hogy csillaggal cserepezzék?!
Reményben a bizonyosság:
megérjük magunk elestét.

HERVAY GIZELLA

Ellobbantál közülünk fényesen
Gizike, tűneményesen.

Voltál a magány vakmerő lánya,
karcsú alkonyat, ideges nyárfa.

Gondtól fekete, gyásztól ében
menyecske a halál ölében.

És hazádban is hontalan, árva.
Nézd, a tébolydák ajtaja tárva –

Te Drága, Te Drága, Te Drága!

SZÁLL AZ ÉNEK

Kiss Benedekhez

Írsz jegenyék magasában,
madárlátta kis szobában,
ahová csak integetnek,
fölötte már mindeneknek;

mindeneknek fölötte már
csendül a csönd, szabad a száj,
s mérni mérhetetlenséget
nem marad más – csak az ének:

ki csillagról csillagra száll,
ki csillagról csillagra száll.

KOVÁCS ISTVÁNHOZ

Kinek szemébe
csöppent a tenger,
helyét nem leli
már sohatöbbé.

*

Sejtből sejtelem
úgy lehetsz, testvér,
ha sütkérezel
a kezdeteknél.

Szólítsd lánykori
nevén a mákot,
kit a kikelet
megkoronázott:

mielőtt május
ragyája rád ég,
s megrontanának
Szent Bonifácék!

*

Testvér, kell hogy a
játszmát megnyerd:
fordítsd le magyarra
a Tengert!

VERBŐCZY ANTALHOZ

Tónikám, Antikám:

a világgal van vitám,
az egész világgal,
Antikám!

Mert A Haláloed Égre Kiált.

Fölfénylik harminchárom éved,
s viszed, viszed a krisztusi fát
a dörejő kemencékhez.

És hull a hajad szomorú halomba.

Te kenet helyett kómát kapsz, kómát.
Hallottam szinte, ahogy fölvihog
a sejtjeid közt molnárkodó Rák.

Övé a játszma. Hát vihoghat.

É szégyellheti magát a szellem!
Nincs ezerjófű, sem tablettácska
e dőzsölő vírusok ellen.

Hol vannak hát a milliárdok?!

Immár lóteri bábu az ember.
És hol a visszhang, hogyha kiáltok?
Csak a tenger zúg, csak a tenger.

Ő mossa lábam krisztusian.

Tarkómra tűz a tébolyító Nap.
Nézek utánad szomorúan.
Távolban reng egy fekete csónak.

SZÉP ELMŰLÁS, GYÖNYÖRŰ ENYÉSZET

Rettegem itt a csillagok titkát,
hunyorogok: hátha kerengő kripták?!

Ezen a haláltávlatú bolygón
nem tudok tűnődni még mosolygón.

Elég, ha egy száraz ágra nézek,
odavan máris minden kedvem.

Szép elmúlás, gyönyörű enyészet:
mért nem tudsz megvigasztalni engem?

SZÉP LASSAN

Rombol már az idő, rohamozzák arcom a ráncok,
gesztenyebarna hajam zuzmara-vert, odavan.
Kopnak a porcok is, elmeszesednek a nyűtt csigolyák mind:
fújnak az őszi szelek, fájnak a gyöngy idegek.

ÖREGEDŐBEN

Negyvenhárom évem
tüzénél melegszem:
remeg hangom, térdem,
lassan megöregszem,

s ásít a föld értem,
ásít a Föld értem.

RAGADOZÓ FÖLD

Jaj,
te májusi vidám valóság!
Holtak fűjják
a harsona rózsát.

Hiába hajtod
tenyeredbe föld:
nem tűnődheted
porrá az időt.

Testeddel vagy
a Földnek adósa,
s úgy meredsz rá,
mint ragadozóra.

Negyven évgyűrű
fénybilincsében:
dideregsz álmodban,
vacogsz ébren.

Szemeid
síron pillogó rózsák.
Jaj,
te májusi szörnyű valóság!

BÉKE

Íme,
a vadkapor
radarernyőt bontott!
Szelek mozgósítják
főnt a horizontot.

A kerti úton
ragyog a csiganyom.
Perzsel,
betűz a Nap
egy átlótt sisakon.

Ebével a hídon
egy lurkó átszalad.
Karján gyászszalag van.
Gyászszalag.
Gyászszalag.

PAPA!

Eljönnek újra
a téli esték,
te pipád,
szemüveged keresnéd,

s a világ dolgát
meghányva-vetve:
néznék, csak néznék,
hosszan, kezedre.

AHOGY TELNEK

Ahogy telnek-múlnak az évek:
egyre árvább leszek, papa.
Egyre árvább és egyre vénebb.
Arcom: bánat kirakata.

Tudod-e, hogy túléltelek már
tíz évvel, Te Minszki Halott?!
Őszök piros lombja pereg rám:
sétáló sírköved vagyok.

GYÖNGY

Vertél anyám,
de virágos ággal!
Neked én
gyöngyöt pityeregtem:

nehogy megcsalj
a másvilággal,
s hulládba
botoljak el reggel.

FÖLFELE

Nap,
szárítsd föl utunk,
és fújj,
villogó szél!

Hallod?
Levihog ránk
a csúcsbitorló Tél.

HAZÁM!

Hozzád
csecsemőként
sírok
negyven
éve:
ne
tégy
ki
engem
a
világ
küszöbére!

ÉRTELMEZŐ HALÁLOM

Megszégyenítesz,
megalázol,
júliusi hóben is
fázom,
göndör perceim
farkasa vagy te:
halálom,
egyetlen halálom.

Remek terveim
gyilkolója,
szöcske pillanatomnak
gólya:
te vagy,
te vagy az iszonyú Isten
feketén fekete lobogója.

Ne szégyeníts meg,
ne alázz meg,
szépen
az elmúlástól
válts meg,
tündér energiám is tiéd:
csak tollamat áldd meg!

Áldj meg,
értelmező halálom,
legyen mentes

tőled az álmom,
ne remegjek majd,
ne könnyörögjek,
ha utolsó órámat várom.

AMA NAPON

Nem lesz semmi ama napon,
semmi különös.
Rohadok a ravatalon.
Büdös lesz. Büdös.

Fekszem vigyázzban előttd:
Szervetlen Anyag!
Trágyázni fogom a Földet.
Fölém fű fakad.

Nem lesz semmi ama napon,
semmi különös.
Hatalom lesz a hatalom,
s a nép: alpörös.

Száll a kozmikus körhinta,
száll velem, pörög.
Vár a mindenség már vissza.
Rögöt rám, rögöt.

Ma még verseim vigyázzák
hétfőim hitét.
Százezer csillag-öklével
fenyeget az ég.

FÖLDEM

Krumplival
aláaknázott föld ez,
hová zuhanórepülésben
jó el a héja,
és sárga takarodót fúj
egy tökvirág
a méheknek,
dongóknak,
darazsaknak.

Feszes vigyázzban áll
a más itt,
s e királyi hadsereg élén
ágál,
hadonászik
egy madárijesztő.

Őrzik a Földet,
földemet,
hol a kelő Nap zsebtükre
minden napraforgó.

Láthatod,
tábornok:

itt nincs mit keresned.

VASBAN A VILÁG

Vasban a világ ellenem:
tőri gerincem, szellemem,
idegem, álmom, szép arám,
jövőm, virrasztott éjszakám.

Vasban a világ, fegyverben!
Nem marad élve ember, nem.
Értünk iszonyút kiáltok:
láng legeli a világot,

láng legeli a világot!

TÚLÉLNI!

Csak most meg nem halni,
fiúk!
Nyögetnek majd
a nyolcvanas évek,

sugalmazzák,
hogy nincs kiút:
csak most meg nem halni,
fiúk.

Férgek,
varangyok mennyországa
csak most ne legyen
ifjú testünk!

Kezet kell emelni
a halálra!
Úgy szép,
ha természetes vesztünk.

Csak most meg nem halni,
fiúk!
Jöjjenek
ama nyolcvanas évek,

sugalmazzák,
hogy nincs kiút:

túlélni,
túl mindent,
fiúk!

TANK

Hát Csak Nézzétek Az Ember Fiát!

Kötve robogó harckocsi után
rántatik végig az Egyenlítőn,
a Baktérítőn, a Ráktérítőn,
végig az összes meridiánon,
sivatagon át, havon, sáron
csörömpöl vele, csak csörtet, csörtet,
kerüli hetvenhétszer a Földet,
kormányosa meg egykedvűn dúdol:
füles inal el a hadiútról.

– Hova hurcolsz hát, hektori szekér,
hisz csupa vér vagyok, csupa vér,
fekete volt-e bőröm vagy fehér,
isten se tudja, csak a televény,
csak a televény, a húmusz maga,
micsoda itatós vagy, Szahara!
horzsolja húsom hajnal, éjszaka.

Minek e vágta, mondd, miért, miért?!

– Csalogány tollad sercegeése sért:
fületem sérti, hát ezért, ezért!
Már a hordában, amíg a mammut
verme éjjelén vérében aludt,
ellenem virrasztottál: ne lopjak,
fényesítettél csillagot, holdat,
és nyüzszítetted, sírtad, makogtad:
hogyan itt rabolnak, hogyan itt rabolnak!

– Néhai nóta, valami módon
mégiscsak mai: vadonatódon,
és az is lesz, míg világ a világ,
de én ellened, csillagod iránt
énekelek itt, zengem, ami bánt:
hiába hurcolsz héthatáron át.

– Pofa be! Ne rázd itt a szövegfát!

– Lövess hát akkor, lövess, lövess hát!

– Sor kerül arra is, csak várd ki!
Utad utolsó út, kiabáld ki
magadat szentem, hallgatlak némán:
Allah néhai tornya rakétám –
súgjam soraid? ismerlek én már!
te ifjan lekurváztad Helénám,
le Agamemnont, Priamoszt, Hektort,
Páriszt, Patrokloszt, Akhillészt, Nesztort,
utáltad versét a vaksi vénnek:
undorított az udvari ének.
SZAPPHÓT szeretted, a töredékest!

– Igen Őt, Az Egyetlent, Az Édest,
akire ráfogtad, hogy banális,
rágalmaztad: homoszexuális,
feketítettet hattyúi tollát,
mert nem írt époszt, ódákat hozzád,
mert nem ment férjhez egy vasszekérhez,
és nem himnuszolt csengő csatákról,
pajzsaid holdfogyatkozásáról,
sunyi sereged piros útjáról:
de tündökölte, ami nagyon fájt,
amibe belepusztul egy ország –
s ha volt jutalma – nincs is nagyobb tán! –
dalait szerelmesek ragyogták.

– De hol az életmű, a lényeg?!

– Verseit elkótyavetyélted,
mert e tükörből hiányzott képed:
úrhatnámságod és dőzsölésed!

– Vakmerő senki! Pimasz poéta!
még ma a holdon kötsz ki, még ma!
Hátadra púpnak kapsz egy palackot,
ami elég lesz hattyúdalodhoz –
a többi már nem az én gondom...

– Boldogan Halok Meg A Holdon.

1941. III. 23.

A negyvenegyedik tavasz harmadik napján
megszült egy napraforgó arcú asszony,
hogy ebben az égkupolás alkotóház-világban
mutassam föl a szépet, a jót,
s mondjam ki bátran
az igazságot.

MIKOR NEKIVÁGTAM

Már őrsekváltásra sorakoztak lassan
az ötvenes évek,
mikor nekivágtam fényes tollammal a
szavak sűrűjének.

Augusztus fáradt-szép testére rátapadt
izzadt zubbonyzöldje,
s a zsendülő gondok az éveim ágát
lehúzták a földre.

És micsoda vágta volt, micsoda vágta!
Elnéztem, hogy rohan:
sisakos tollam s a sörényes gondolat
boldogan, boldogan.

AZ ÚT KEZDETÉN

Menyhért Jénőnek

Olyan vagyok én még e földön, mint a gyermek.
A rámszabott ruhát kinőttem. Sír a varrás.
Lassan már huszonkét foltja lesz életemnek,
s tudom, nem véletlen, hogy minden foltanyag más.

Úgy tartozom hozzád, mint út mellé az árok.
Ha útra kelsz, pajtás, én mindig elkísérlek,
s együtt nyüvöm veled a ránkvasalt világot.
Közös-szép törvényünk: az út sosem ér véget.

PÁSZTOREMLÉK

Ahogy fürdik
a kis patakban
meztelenül,
hisz perzselő nyár van –

s ahogy
felöltözik a Napba:

matatni kezdünk
a klott gatyában.

TOLLRAJZ

Tehenekkel tűnődő tó,
ragyog a víz, mint a kőso,
tehenekkel tűnődő tó.

A tó fölött hatalmas kék ég,
hol hajat kereng az éhség,
a tó fölött hatalmas kék ég.

Bucskáznak a kacsák, ludak,
égnek mereszti farukat,
bucskáznak a kacsák, ludak.

Egy vén fűzfa zöld csöndjében
ebédel a gulyás éppen,
egy vén fűzfa zöld csöndjében.

Felesége hosszan nézi,
tudja ezt a gulyás, érzi,
felesége hosszan nézi.

Tehenekkel tűnődő tó,
ragyog a víz, mint a kőso,
tehenekkel tűnődő tó.

ÜDVÖZLET SZÓFIÁBÓL

Micsoda nő
fekszik hanyatt
a Vitosán,
felleg alatt:

micsoda nő,
micsoda akt!

Szófiában
már a tavasz
tombol, de az ő
melle havas,

ezer szikrától
parazsas.

Tárt öle, térde,
mindene az!
Remegek érte,
mint egy kamasz,

mert: te vagy az,
jaj, Te vagy az.

ARANYHOMOK, NÉLKÜLED

Éj. Moszkva szálloda.
Tizedik emelet,
tizenhármas szoba.

Asztalnak, szekrénynek,
ágyak magyarázom:
mennyre hiányzol.

Ablakommal szemben
érted tüntet, reng, zeng,
a Fekete tenger.

Hallanád, hogyan hull
hullámra itt hullám?!
Jönnél s rámborulnál.

A szél fát ölelget,
lomb alól kivillan
birsalma-hold-melled.

Téged idéz minden
szép szóval, szelíden.
Mért hagytalak így el!

Tizedik emelet,
tizenhármas szoba.
Éj. Moszkva szálloda.

VÁRLAK

Alvó,
ki rólad álmodik,
és szépnek lát,
nagyon szépnek:

ő sejti csak,
hogy állok itt,
s várlak,
várva várlak téged.

ÚTI DAL

Mindenütt kék az ég
szürke az út a portól
két lábon jár a svéd
ugyanannyin a mongol

Mindenütt kék az ég
szürke az út a portól

Ne kongjon a fazék
erre csak erre gondol
a finn a dán az észt
Szófia Párizs London

Mindenütt kék az ég
szürke az út a portól

KARÁCSONY

Holdra ül az Életfavágó,
szalonnát süt csillagparázson.
– Hova, hova, Három Királyok?!
– Betlehembe. Itt a Karácsony.

– Siessetek csak, menjetek csak,
kísérjen útatokon csillag,
köszöntsétek fiamat illőn,
a Megváltót, kit Mária ringat!

– Urunk, Teremtőnk, Istenünk!
Viszünk aranyat, tömjént, mirrhát,
de vinnénk mi a félvilágot,
ha bírnánk, Urunk, ha bírnánk.

– Jól van, jól van, Három Királyok,
menjetek csak isten hírével,
mert hideg lesz, nagyon hideg,
farkasordító hideg éjjel.

URAMISTEN!

Mit megértem én már,
uramisten,
mit megértem!

Már csak az hiányzik,
hogy az eget szakítsd rám.

Igaz,
attól se félek én,
mióta
látomásoktól gyötörtén élek.

Emlékszel-e még rá,
uramisten,
emlékszel-e?

Fölcsuzliztam hozzád
utolsó szem cukorkám,
s fületem is befogtam,
nehogy halljam a koppanást.

De hol van azóta csúzlím,
fütytős kedvem?

Hol vagy azóta te is,
uramisten,
hol vagy?

És hol a hajdani süvölvény,
aki megtagadott?!

TAVASZI ÁHÍTAT

Uram,
én téged
nem imádlak.

Nem fohászkodom
este hozzád,
a házam többé
nem a házad:
fordítsd el tőlem
ostyás orcád!

Én ha térdelek,
csak ibolyához.

Ha hódolok,
hát a Tavasznak.
Ha kiátkoz a pápa,
kiátkoz.

Fő,
hogy a nyárfák
újra havaznak!

HADD SZÁLLJON AZ ÉNEK!

Mondani,
mondani,
mondani,
mint aki magzatát hordja ki!

Mondani,
mondani,
mondani,
mint aki életét oltja ki!

Mondani,
mondani,
zúgni, zengni:
ennyi a lét. Csak ennyi! Ennyi.

AHOGY A TORKOMON KIFÉR

Énekelek én,
mondom én,
ahogy a torkomon
kifér:

hogy van remény,
hogy lesz remény,
énekelem én,
zengem én!

Dúdolom halhatatlanul,
hogy utál engemet az úr,
szárnyas dalaim üldözi,
mert gyűlöli,
mert gyűlöli.

Dalolok mégis,
mondom én,
ahogy a torkomon
kifér:

hogy van remény,
hogy lesz remény,
énekelem én,
zengem én.

ÖKÖLBE SZORÍTOTT KÉZZEL

Ökölbe szorított kézzel alszom,
de, kedves, rád én nem haragszom:
ökölbe szorított kézzel alszom.

Tündöklik, rezeg, ráng roskadozva
idegrendszerünk mimózábokra:
tündöklik, rezeg, ráng roskadozva.

Így élünk. Tetőtől talpig fényben.
Sem isten, sem ember előtt térden!
Így élünk. Tetőtől talpig fényben.

MOTTÓ

- Hungária Kávéház?
- Kávéház Hungária!

SZÉKFOGLALÓ

E kávéházban, hol járvány az ihlet,
receptre jár a dupla, Cola, sör,
egy szék, egy asztal engem is megillet,
bár arcomon még lábon áll a szőr,

s pókhálózik pillámon a tekintet.
De hallga! hív az Eustach-féle kürt
a könyvelésben naprakész zsenikhez.
Mért bántaná az Érintő a Kört

e kávéházban, hol mér-tan az ihlet,
s szerkesztve töprengsz, sorsod hátha így szebb:
magyar költő vagy, életed kiáltvány!

Hó hull, mégis rezseg a hó a járdán,
s alig állítják össze ím a cehhed:
törzsasztalodról oda a márvány.

KÁVÉ SZONETT

Idő, te aztán karburátor vagy!
Az örökmozgó Energiáé.
S te kétütemű piros motornak
vagy a sebességváltója: kávé!

Betűországút, ha cserben hagynak
gyalogos verseim igazáért,
legyen majd ez a szonett: talapzat!
Ihletem isteni italáé.

Ha meghalok, egy halhatatlan
kávéfőzőt viszek magammal!
Sejtem én, cinkos bűneim súgják:

rejt a pokol is tűzről pattant,
csillagszemű, ördögded Angyalt,
ki főz egy léleklendítő duplát.

IRODALMI ÉLET

Istenülnek a piacon
pegazus-lócsiszárok,
s öltre mennek – Ó, kis haszon! –
a bajnok és a bájnok:

mert szent a rongy középszer,
mert szent a rongy középszer,
mert szent a rongy középszer,
mert szent a rongy középszer.

AZ ŐSTEHETSÉG

„Nem érdekel
a verseimre kushadt
kritikus had.

Cigányasszony!
jósolj nekem babért
krumpliért, babért.”

AJÁNLÁS

Hallod a kis nyugodtját?!

Ma ráér,
s könyörög hozzád
nyugtalanságért.

Bocsáss meg néki, herceg:
nem tudja, mit cselekszik!

VILÁGVÁROSI ÉJ

A nagyfeszültségű neonlugasokban
magányos Díszterek bibircsokolóznak.

MAGYAR NÓTA

Kimegyek a timi-temetőbe,
béfekszem egy kipi-koporsóba.

FOLK BEAT

Kimegyek a temetőbe,
befekszem egy koporsóba.
Kukucskállok, kukucska:
hul-la, hul-la, hu-hul-la!

HÁT TI KIK VAGYTOK?

Mi vagyunk a kurvák.
Se szerelem, se flört!
Palink mellén pénzért
pöndörgetjük a szórt.

EGYEDÜL, ELHAGYATVA

Korog az éj gyomra,
hó szakad a fákra.

Főzz egy erőlevest,
automatácska:

Automatácska!

FAGYÖNGY

Nem zuhatagos
vérem gyümölcse:
fagyöngy voltál csak,
testem fagyöngye.

Virultál rajtam,
nedvem elszívtad.
Remélted titkon:
majd versbe írlak.

Hát itt a vers!
A költemény: kurtán.
Lengesd, lobogtasd!
Ég veled: kurvám.

Fagyöngy voltál csak,
testem fagyöngye:
nem zuhatagos
vérem gyümölcse.

INTELEM

Júdás! engem ne csókolj meg,
nyáladdal ne csúfítsd arcom.
Fölösleges! Mint a rossz pénzt,
úgy ismer Pilátus.

Pardon!

EGY RAKÁS VERSRŐL

Orrfacsaróak.
Vidd a fenébe!
Búzlík a tollad
kék ürüléke.

PROGNÓZIS

Laptölte.
Pilinszky versfogyatkozása.
Kötetem
saját bőrömbbe köttem.

SZÉLJEGYZET

Amiről beszélnek a szombatesték:
nem tűri el a nyomdafesték.

KÉT IDÉZET

- „ez az ország létezésem tere”
- „hogyan nézni is tereh.”

RÍMEK

Nyelvészeti vizsga után

Szemere
szomorú
számara
számára

HOGY MIT CSINÁLJATOK?!

Fiúk, fogjatok legyeket!
Töméntelent. Rengeteget.

Ti meg, lányok, taktusra,
tűzzétek egy kaktusra!

KÖZBESZÓLÁSOK

– Uszítható a macskakő?!

– . . –

– Minek állítja hát esküdözve,
hogy isten uccse

ő Che
öccse?!

– . . –

– Ki a pocakos erszényű
papa hobója:

te ne tudnád,
te szép reményű,

hogy forradalmat sem hoz a gólya?!

– . . –

– Kinek az ajkán
terror a dal már:
az forradalmár?!

UTOLSÓ HITVITÁM

*avagy:
Ember a Holdon!*

Hajdanán túl is a tülök Hold
csillagosba tévedt tulok volt.
Alant a sárba lovak léptek
égi patkóra tükörképet.

Minap egy rideg lelkipásztor
így papolt hitfogyatkozáskor:
„Meglásd, a mennyei betyár Hold
még elköti Istent a Nyájtól!”

Én meg részvéttel válaszoltam:
Ő, aki minden nőt bevérez,
s Jónással, cettel, tankhajókkal

az Óceánt is megemeli,
annak, Domine, semmiség ez.
Teheti, istenkém, teheti!

NYÍLT LEVÉL

Szavaimat hogy öld,
hogy szárnyát szegd a dalnak,
jogot, te önjelölt,
kitől kaptál, ha kaptad?!

Ne énelem közöld,
csak válaszolj magadnak.

Engemet ez a Föld,
ki véneidnél vénebb:
fiaként üdvözölt,
s énekek énekének

fogadott föl a zöld.
Nem: csillagra cselédnek!

MINDEN KÜLÖN ÉRTESÍTÉS HELYETT

Ma hajnalban,
egy perccel azelőtt,
hogyan a Nap kelt:

gondolataim
a szélrózsa minden irányában
átlépték a magyar határt.

VALLOMÁS

Magyar vagyok.
Európai.
Költőnek is
egy kis hazáé.

De ősemberi
a mozdulat,
minden mozdulat
szavaimban:

Az Első Piros Tűzrakásé!

VERS ÉS PRÓZA

A vers: gyöngyszem.
S a próza?
E gyöngyszemet
aprózza.

SZOBROT A HOLDRA!

Sziklák szerűjén, kavicstarlón,
ahová csak a Fiastyúk költ,
ott, hol a Hold a leginkább fáj,
mert holtában is föld:

e szobor talapzat nélkül álljon!
Gyúrja isteni ihlet agyagból!
Jobbjával intsen az űrbe várón,
balja bökjön a Földre haragvón!

Seszínű legyen. Seszármazású.
Ám nyugtalan, akár a tenger.
Fölnézhecssünk rá, ragyogva mindig:
Ecce homo! Ime, az Ember!

A világ küszöbére kiteve
lűktessen minden sejtje sajgón!
És üvöltsön, mint százezer éve –

Valaki hátha kilép az Ajtón.

SZISZIFOSZ

Ki mer ott állni
pár szál virággal,
ahová én
a Földet görgetem?!

CSAK ÉLTEM!

Ma sem csináltam semmit:
csak éltem ezt a verset.
Ez okozott örömet,
gyötrelmet,
keservet.

Mert a verset nem írják:
a verset élve élik!
Ezért időtlenül a szó,
és fénylik,
fénylik,
fénylik.

KILENCEK

Különcök
a
Kilencek?

Hűek,
mint a kivert eb!

EGY KRITIKÁRA

Miért mond INDULATOT? Miért nem
említ inkább ENERGIÁT?!

Így arra kényszerít, idézzem
Federico Garcia Lorca szavát,

miszerint: A MŰVÉSZET
ENERGIAÁTVITEL.

Neki csak elhiszi, ha már
nekem nem hiszi el?!

Node, kedves H R G!
Remélem, nincs HaRaG?

TÁVLAT

Bízom benned,
te kis gazember!

A tócsa távlata is:
tenger.

ELLENPONT

Hogy ontja a verset,
hogy ontja!

Ujabban:
naponta tíz szonett.

Bezzeg én,
orvosok bolondja,

tablettázgatok itt
szorongva:

naponta
tíz szemet!

MÚZSA!

Szavak kerítőnője,
Múzsza!
Hát hol vannak
az ígért versek?!

Ajánlom,
csókolj homlokon újra,
vagy ha nem,
ha nem, hát: vessz meg!

AZ ÖRDÖGBE IS!

Nem vitázom többé veled.
Vigyen el a tatár!
Buta vagy és oly agresszív,
mint egy országhatár.

REF

Nem tűnődik
vágya tűntén,
viszont minden csókja:
bűntény.

Tarifája
csak egy tizes,
ám:
közismert szifiliszes.

KÖZÉPSZERY KÁZMÉR!

Ismerjük tollad anyagcseréjét.
Minden szavad bozsog.
A szárnyas betűk belepik végképp,
lásd be már: tollad kék ürülékét
hiába cukrozod.

BEE!

Muszáj élni, muszáj:
bégeti egy juhszáj.

HOGY KI A GYAGYA?

Akinek
kihagy a
gügye
agya!

MENTSVÁR

Poétánk ír és
el-elméláz.
A mindenség?
Jó menedékház.

Látok ám én ott
képet, mi rávall:
kertitörpét
a Hold udvarában!

Jó lesz tudnod,
magadat mentsd bár:
nincs kacsalábon
forgó mentsvár.

INTÉS

Nős vagy.
Ne hősködj!
Hős vagy.

KIÁLTVÁNY

Azt mondjátok:

margaréta?!

Én azt mondom:

marharépa!

Félelem?

Magány?

Mísz?

Közöny?

Bibircsók a Dísztőkön!

Azt mondjátok:

bű?!

Én azt mondom:

bá!

HOGY MIKOR VÁLTOZOM MEG?!

Ha majd az éhes
oroszlánnak
egy suta gazella
nekitámad!

ESTI MÉRKŐZÉS

Amit a szem lát:
hold a hálóban!

S amit a fül hall:

csillag-tribün-csend,
csillag-tribün-zaj.

KORKÉP

Suhoghatsz,
Pegazus,
ügethetsz:

dárda áll
mindenütt
szügyedhez!

TE SZALMALÁNGÉSZ!

Hova hamuhodsz,
hirtelenkém?

Ráérsz.

PANASZ

Mindenki
milyen magabiztos!
Szerintük így,
szerintük úgy.

S megszállottak,
mint maga Krisztus!
Észre sem vesznek:
kisfiút.

KÉTSOROS

Legyint a csósz, legyint:
megint az ősz, *megint*.

TANULSÁG

Mióta
úgy akarok írni,
mint Más:
nem
megy
az
írás!

JÓTANÁCS

Az ihletre nem várni kell,
hanem elébe menni!
Ácsorgó időre nincs hitel
semennyi.

SZERELMEM, ÉNEK!

Ha égigérő
fán raksz is fészket:

királysagokkal,
dögkeselyűkkel

köröztetnek itt,
szerelmem,

Ének.

RÉDICSI APRÓSZENT

Íme, U. J. pólyás fia!
Azt csak sejti még a zene:
kis xilofon bordáira
mit is ütöget a szíve.

KARTOTÉK ADAT

Rám vall ez is, mindenképp rám vall,
mert utálom, ha megoszt a virtus.
E körülmélet kis országban
zsidó is vagyok, mint Jézus Krisztus!

KÉP

Fölrebbentik a fák az éjfélt:
tízezer varjat, százezer hollót.
Nap oltja el a hangulat Holdat.
Lehúzza minden csillag a rolót.

SLÁGER

Rongyokban lóg már a szép szerelem-szöttes,
mit együtt álmodtunk meztelenségünkre,
mi: másnak-hazudó, két ölelkező test –
rongyokban lóg már a szép szerelem-szöttes.

TAVASZ VAN, KIKELET

Tavasza van, kikelet,
erdőt, mezőt járok.
Hej, ti virágkurvák,
ti kurva virágok!

Három úriasszony
döngötteti méhét
velem is, szegénnyel,
ki csoda hogy él még,

ki csoda hogy él még.

AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN

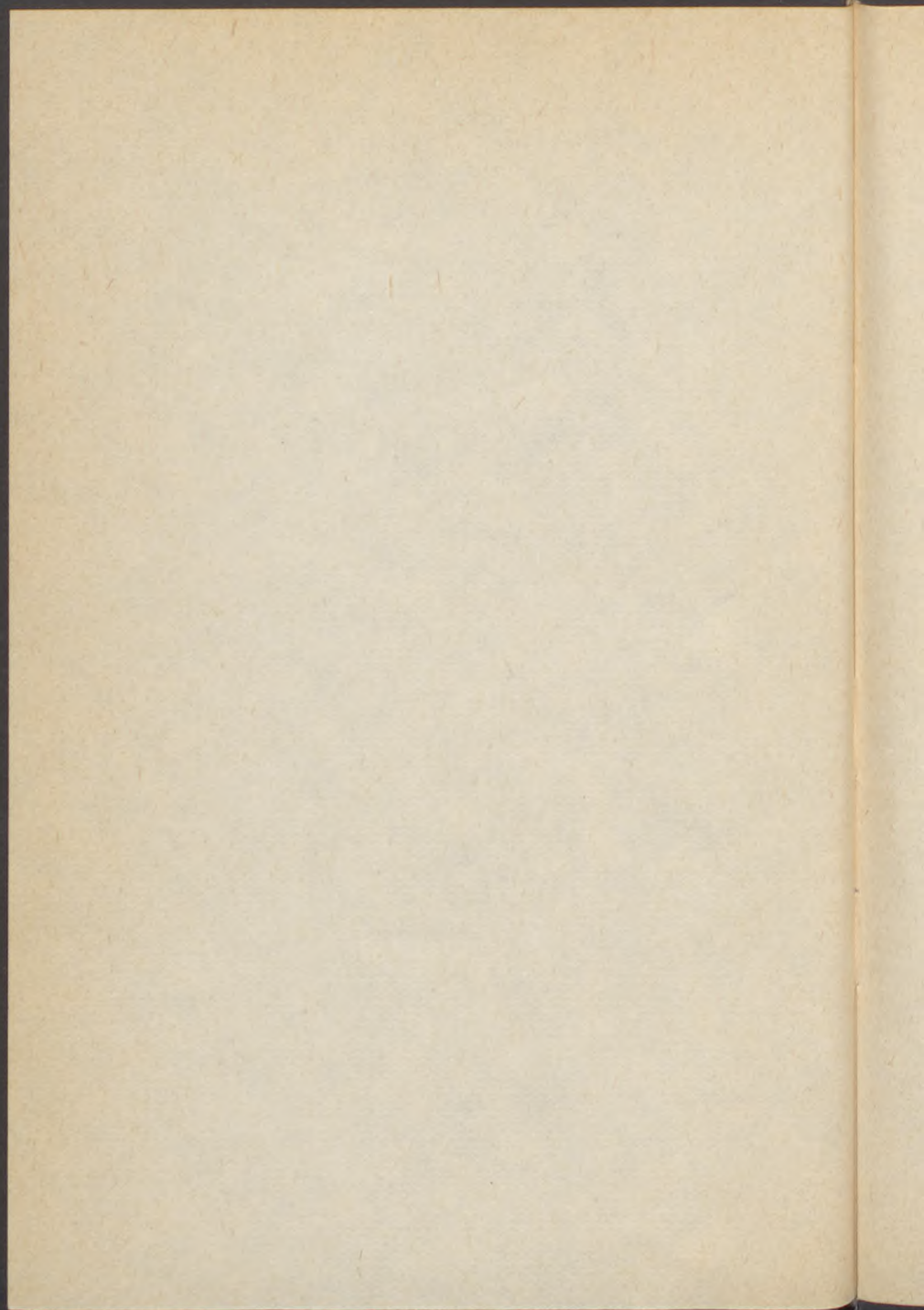
Maradjatok örökre velem:

Mindenség!

Szabadság!

Szerelem!

TARTALOM

- Én vagyok az, aki nem jó (Mottó) / 5
- * Az ég alatt / 7
- Mondják, mikor az ózdi kórház / 7
- * – Hallod-e, Kiss Margit?! / 8
- * Ház épül téglából / 9
- * Futott, futott, futott / 9
- Fekete trón / 10
- Ismeretlen katona / 11
- Akit a gyász felöltöztet / 13
- * Lesek át a szomszédba / 13
- * vonulnak / 14
- * Katonák, leventék gyakorlatoznak... / 15
- Kis fehér kakas / 16
- * Pincénk a nyárikonyhából nyílik / 17
- * Ágyút vontatnak a házunk elé / 18
- * Náni néném / 19
- Gyászdoboz / 19
- Ragyogásban / 22
- Kit koldus hazámnak hívok / 23
- * Szoknyát küldtél... / 23
- Sírató / 24
- Bükkszenterzsébet / 25
- Diófa / 25
- Kora tavasz / 26
- Hurrá / 26
- Márciusra / 27
- Feslő fák erejére / 27

- Micsoda évszak / 27
Béke / 30
Országos vigyázzban / 30
* Idill, 1951 / 31
Pofon / 31
* Nagy éjszaka van, telehold / 33
Termékeny éj / 33
Diridon / 33
Hófehérke / 34
A santa suszter / 35
Sereg liba élén / 35
Kenderáztató / 36
Vihar előtt a réten / 36
Hegyi legelőn / 37
Vezérökör / 39
Rezeda-álom / 39
Nyárutó / 40
Szüret után / 41
Irigykedő / 41
Őszidő / 42
* A hegyeket... / 42
* Ropog a hó talpam alatt / 44
Jégvirág / 44
* Fagy / 45
1951 / 45
Gunaram jajgass / 46
...! / 47
El / 47
Első év / 48
Irány: Pétervására! / 49
* A pétervásári urak / 50
Cigány kikelet / 51

* Villámfényben / 51
Itt / 52
Zöld láz / 53
Azok a jegenyék / 54
Engedje meg, hogy bemutassam! / 55
Szerelemhajnal / 56
Viktória / 57
A szűz / 58
Fákat altat a szél / 58
Hogy kibírjam / 58
Tüzem, lobogóm! / 59
Sejhaj / 59
A Nagy Szavak körútján / 60
Filléreitek / 61
Illegális nászéjszaka / 62
Abortusz után / 63
Csönddel cserepezve / 64
Fán maradt levelek / 65
Tél / 65
Egészségedre: Krisztina! / 66
Hó hull / 66
Vadászdalocska / 67
Kikelet Hortobágyról / 67
Végül is / 68
Egy pillanat rögzítése / 68
Warnemünde / 69
Kikiáltó / 71
Ezüsthíd / 72
Balatoni képeslapok / 73
Nudista strandon / 73
Senki Földjén / 75
Monológ a pódiumon / 76

A föld alól is /	77
Piros pánt rajtam /	78
Erőforrás /	79
Magyarország! /	79
Pohárköszöntő /	81
Rege, rege, Ráró! /	84
Napóra /	85
Áve, Éva! /	85
Derengők /	86
Az én kicsi fiam /	87
A szerelem szélén /	88
Végtelenül /	89
Veronikon /	90
Angyali üdvözlét /	91
Szerelemijesztő /	91
Várvaváró /	92
Fellegajtó /	92
Hamis jegyben /	92
A szerelemtől végleg eloldva /	93
Szidom az istened /	93
Ének virág helyett /	94
Van egy világ /	96
A fűrfutású /	97
Szemfedő föld /	98
Hol ifjúságod tűnt el /	98
Hanyatlásvégi nyár /	99
Amerre a nap lejár /	100
Őszelő /	101
Hazáig /	102
Ősz fa /	102
Naplemente /	103
Hitfogyatkozás /	104

Őszvilág /	105
Akár a szarvasok /	109
Csillagra zárt egek alatt /	110
Paradicsomi tűzmadár /	111
Motívum /	112
Eset /	112
Te égre-tárt-karú /	113
Sötétedem /	114
Lakótelepi Jézus /	114
Egy süket és vak isten panaszfalára /	115
Kikeleték /	116
A kör átváltozásai /	117
Immár tizest lő /	117
Csillagvirágváza /	118
Mert /	120
Aki maga elé mered /	121
Te üss agyon! /	121
Félek már /	122
Mikor a téboly trónol /	122
Szívem „kettéhasadásakor” /	123
Halálra váltan /	124
Halál úr! /	124
Daltalanul /	125
Hirhedt hangulat /	125
Holtpont /	126
Mi történt? /	127
Mint /	128
Csengés ezüst emléke száll /	128
A mélységekből /	129
Bábutok búbján /	130
Ifjúság, mint sólyommadár /	131
Szavam /	131

Pokolból jövet /	132
Szélkiáltó /	133
ÍRNI /	135
Szpartakusz énekel /	136
Ad notam: Balassi Bálint /	136
Zrínyi Miklós! /	136
Potomság /	136
Zúg Március /	137
Könyörtelen könyörgés /	138
Lobogó gyász /	139
Szárnyasoltár /	140
Apollinaire /	142
Ady Endre! /	142
Mert nagyon sújt és szeret /	143
Szárszó /	143
Csendélet /	144
Meleg zsák /	145
Weöres Mester! /	146
Fény a bilincsen /	146
Tengerlátó /	147
Búcsú /	150
Temető ég /	150
Itt nyugszik Nagy László /	151
Mindenség Déva-vára /	152
Hervay Gizella /	152
Száll az ének /	153
Kovács Istvánhoz /	154
Verbőczy Antalhoz /	155
Szép elmúlás, gyönyörű enyészet /	156
Szép lassan /	156
Öregedőben /	157
Ragadozó Föld /	157

- Béke / 158
Papa! / 159
Ahogy telnek / 159
Gyöngy / 159
Fölfelé / 160
Hazám! / 160
Értelmező halálom / 161
Ama napon / 162
Földem / 163
Vasban a világ / 164
Túlélni! / 164
Tank / 165
1941. III. 23. / 168
Mikor nekivágtam / 168
* Az út kezdetén / 169
Pásztoremlék / 169
Tollrajz / 170
Üdvözlét Szófiából / 171
Aranyhomok, nélkülöd / 172
* Várlak / 173
Úti dal / 173
Karácsony / 174
Uramisten! / 174
Tavaszi áhítat / 175
Hadd szálljon az ének! / 176
Ahogy a torkomon kifér / 177
Ökölbe szorított kézzel / 178
Mottó / 178
Székfoglaló / 178
Kávészonett / 179
Irodalmi élet / 180
Az őstehetség / 180

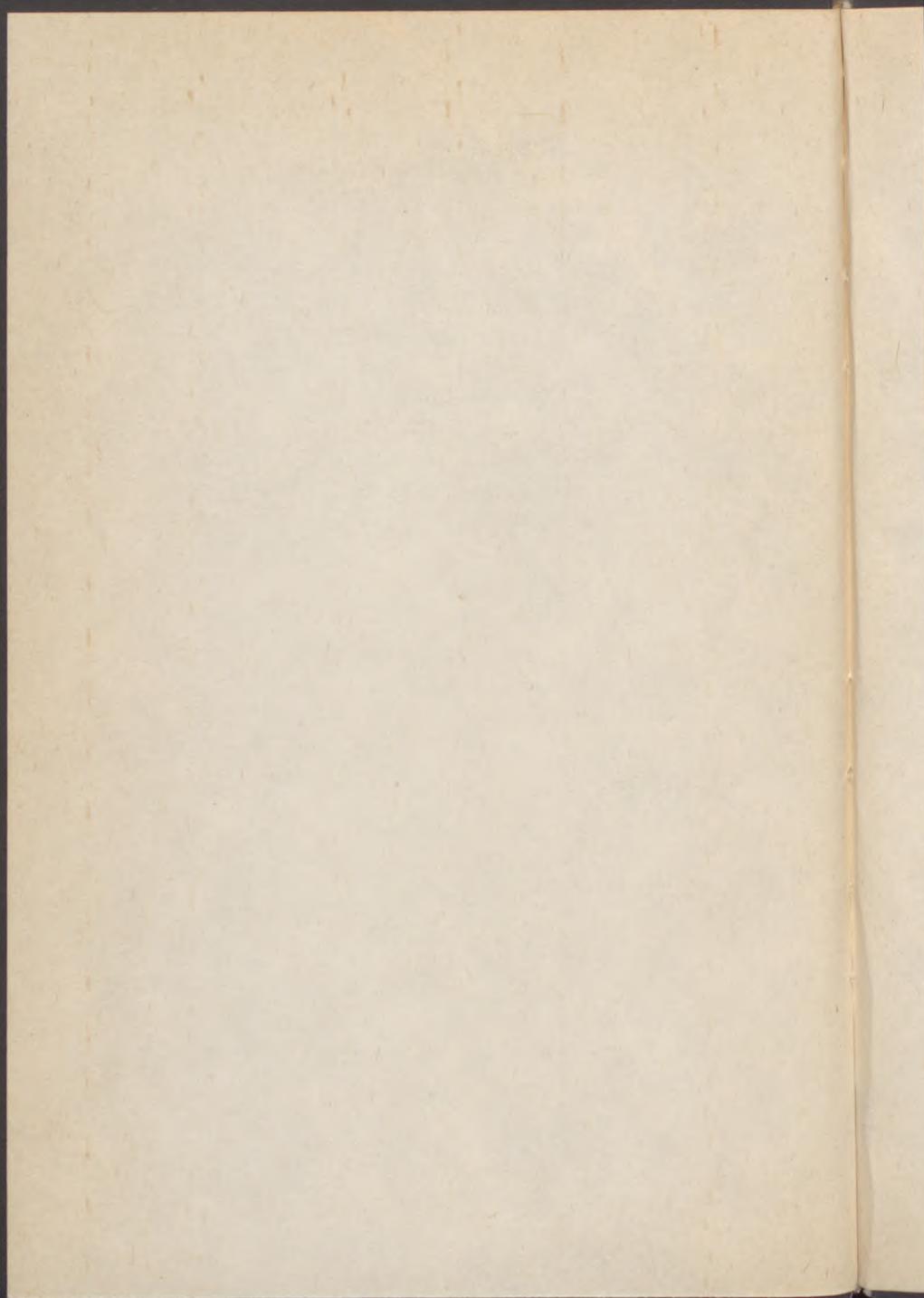

- Ajánlás / 180
Világvárosi éj / 181
Magyar nóta / 181
Folk beat / 181
Hát ti kik vagytok? / 181
* Egyedül, elhagyatva / 182
* Fagyöngy / 182
* Intelem / 183
Egy rakás versről / 183
Prognózis / 183
Széljegyzet / 183
Két idézet / 184
Rímek / 184
Hogy mit csináljatok?! / 184
Közbeszólások / 185
Utolsó hitvitám, avagy... / 186
Nyílt levél / 186
* Minden külön értesítés helyett / 187
* Vallomás / 187
* Vers és próza / 188
* Szobrot a Holdra! / 188
* Sziszifosz / 189
* Csak éltem! / 189
* Kilencek / 189
* Egy kritikára / 190
* Távat / 190
* Ellenpont / 190
Múzsa! / 191
* Az ördögbe is! / 191
* Ref / 192
* Középszery Kázmér / 192
* Bee! / 192

- * Hogy ki a gyagya? / 193
- * Mentsvár / 193
- * Intés / 193
- * Kiáltvány / 194
- * Hogy mikor változom meg?! / 194
- * Esti mérkőzés / 195
- * Korkép / 195
- * Te szalmalángész! / 195
- * Panasz / 196
- * Kétsoros / 196
- * Tanulság / 196
- * Jótanács / 197
- * Szerelmem, ének! / 197
- * Rédicsi aprószent / 197
- * Kartoték adat / 198
- * Kép / 198
- * Sláger / 198
- * Tavasz van, kikelet / 198
- * Az utolsó szó jogán / 199

- . -

* = új vers

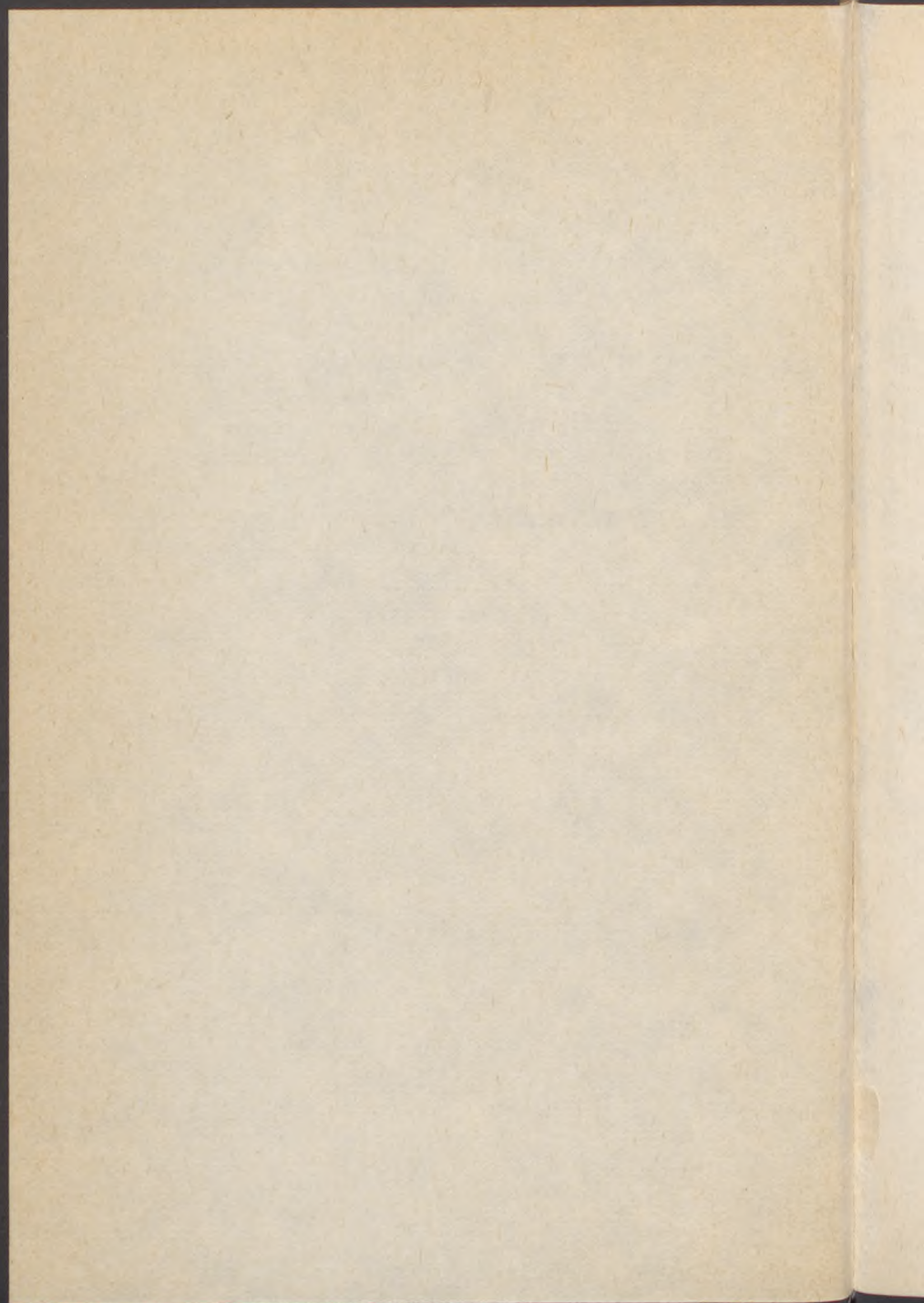

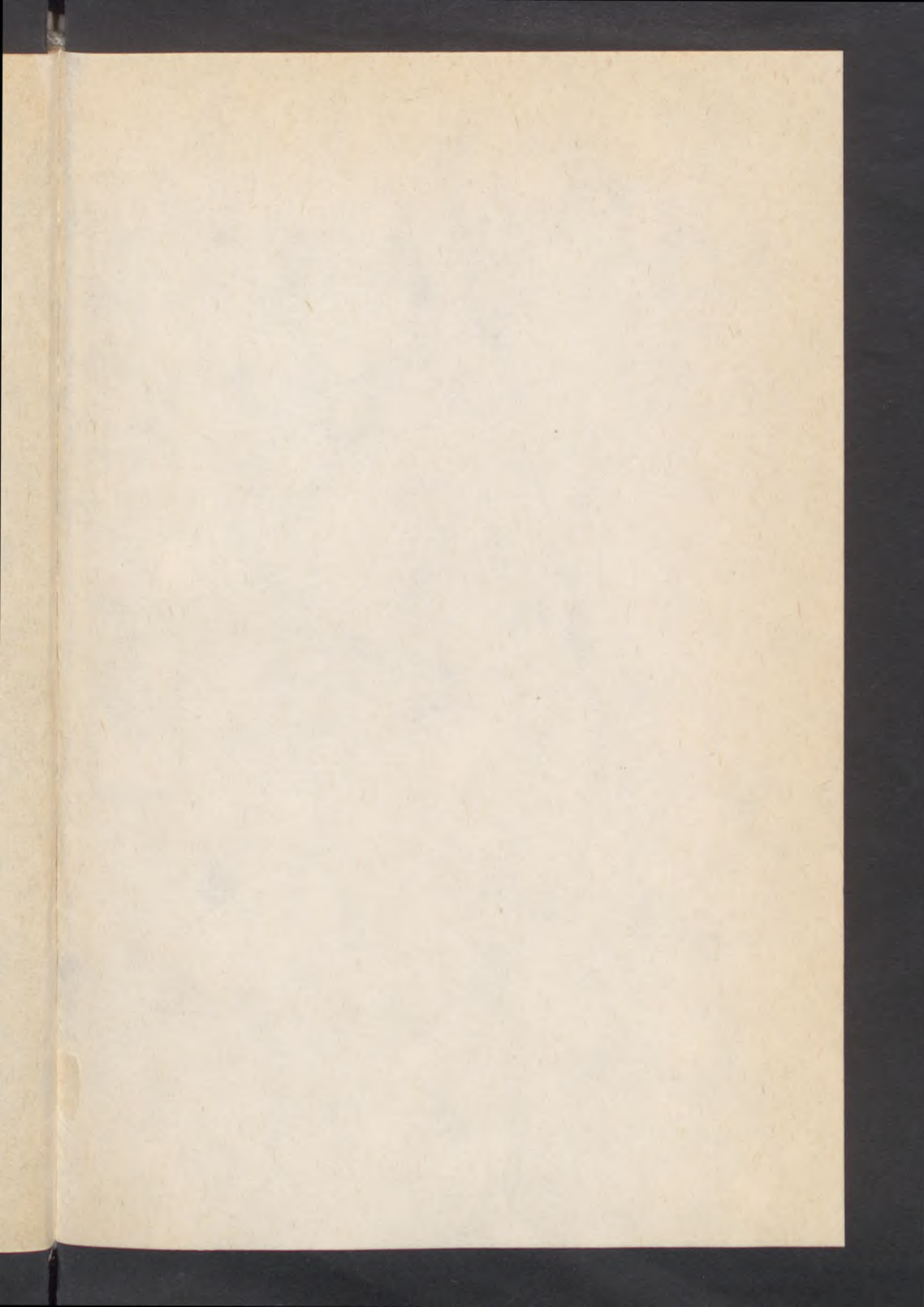

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
FELELŐS VEZETŐ TARNÓC MÁRTON IGAZGATÓ
A KIADVÁNY A KNER NYOMDÁBAN KÉSZÜLT
BÉKÉSCSABÁN, 1988-BAN
MUNKASZÁM: 190
FELELŐS VEZETŐ HÁROMSZÉKI PÁL VEZÉRIGAZGATÓ
FELELŐS SZERKESZTŐ DOMOKOS MÁTYÁS

MŰSZAKI VEZETŐ GINÁCS LÁSZLÓ
KÉPSZERKESZTŐ KISS MARIANNE
MŰSZAKI SZERKESZTŐ DOBROVITS ILONA
A BORÍTÓ- ÉS A KÖTÉSTERV EGYED LÁSZLÓ MUNKÁJA
A SZERZŐ FÉNYKÉPÉT BALLA DEMETER KÉSZÍTETTE
MEGJELENT 10,73 A/5 ÍV TERJEDELEMBEN

SZ 4584-1-8889
ISBN 963 15 3603 3

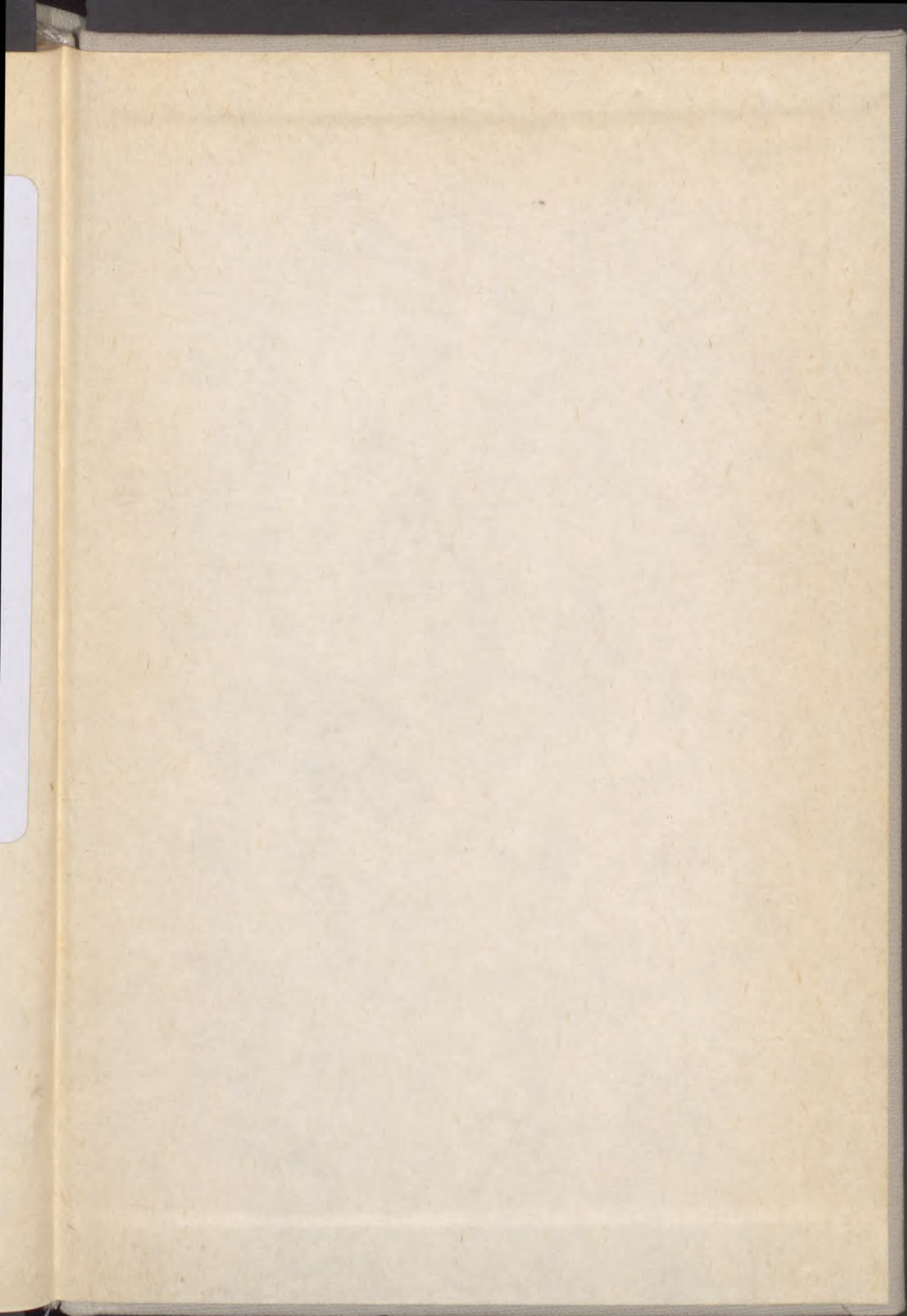

1952

45,- Ft

Utassy József IRD ATLÁN ÉG ALATT